

Mr. L. Bachinsky
3425 Broadview Rd.
Cleveland, Ohio 44109

УКРАЇНСЬКЕ СПРАВОСЛІВНЕ СЛОВО

UKRAINIAN ORTHODOX WORD
BOX 595, South Bound Brook, N. J. 08880.

Entered as Second-class Matter at the Post Office at South Bound Brook, N. J.

РІК XIX, — Ч. 2.

ЛЮТИЙ — 1968 — FEBRUARY.

VOL. XIX. — № 2.

Хор церкви Св. Тройці в Ірвінгтон, Н. Дж. Диригент проф. С. Вожаківський.

Проф. Іван ВЛАСОВСЬКИЙ

Неділя Митаря і Фарисея

„Покаяння відкрий мені двері, Життяподавче”... Зворушливі ці покаянні великопістні тропарі, широко відомі з чудового церковного співу їх в укладі знаменитого українського композитора кінця XVIII-го віку Веделя, починають співати за ранньою богослужбою від Неділі Митаря і Фарисея. І співають до 5-ої неділі Великого посту включно.

Чому ж встановлено співати їх ще за три тижні до початку Великого посту? Видно, що не є легко увійти людям в двері покаяння відразу, і тому Церква, як добра мати-вихователька своїх дітей, встановила підготовчі до Великого посту неділі, в які, після радісних і веселих Різдвяних свят, пори „мясоїду”, пригадує, що ось наближаються дні Великого посту, посиленої молитви, покаяння у гріхах. У покаянний настрій ступнево вводить нас Св. Церква цією мольбою-співам: „Покаяння відкрий мені двері, Життяподавче”.

Закриті ці двері найперше є найбільше для тих, хто не чує в своєму серці самої потреби покаяння. Одні вважають свої гріхи малими, „звичайними”, як то кажуть, що майже їх не помічають їх. А між тим в свято-отецькому письменстві відомий випадок, як один великий праведник просив у Бога відкрити ѹому до dna власне його серце, щоб побачити ѹому всі свої гріхи. І коли Господь відкрив ѹому, то він, великий праведник, жахнувся від свого душевного стану і молив Господа закрити це від духовних очей його. Другі, — і це вже гірше, — не чують потреби в покаянні через самовпевненість у своїй гідності, в своїх різних заслугах, через свою гордість, порівнюючи себе з „іншими”. І Св. Церква з яскравого прикладу глибини цього гріха, що перешкоджає нам стати на шлях покаяння, починає підготовлювати нас до Великого посту. Перед нами сьогодні в читанні з Св. Євангелія — гордий фарисей, якому й молитва не поможет, бо він пройнятий гордістю.

Чому ж таким страшним гріхом являється гордість? Проти якої власне заповіді грішить горда людина? — В тому і жах, в тому і небезпека гордости, що вона є горушенням усіх заповідей декалогу, даним Богом на Синаї.

„Я — Господь Бог твій; нехай не буде в тебе інших богів, крім Мене”, — наказує перша заповідь. А гордий себе самого вважає за бога, або ставить рядом з Богом.

Що заповідує друга заповідь? — „Не роби

собі ідола, або якої подоби того, що на небі вгорі, або на землі долі, або в водах під землею. Не покланяйся їм і не служи їм”. А що робить гордий? З самого себе творить ідола, сам собі покланяється і хоче, щоб і другі ѹому покланялись.

Третя заповідь забороняє надаремне вживати ім’я Боже. А це якраз і робить гордець, коли молиться, як отої фарисея, без побожності і покори.

Четверта заповідь наказує шанувати сьомий день в тижні, як свято; п’ята — шанувати батьків і взагалі старших. А хіба ж гордець буде шанувати кого-будь і що-будь, oprіч себе самого?

Шоста заповідь каже: „Не вбивай”. Розуміється тут не тільки фізичне вбивство, але ж і всяка образа людей; можна словом злим вкорочувати життя людям, вбивати їх. А чи гордий не робить того своїм презирством до людей, осудженням їх, образами?

Сьома заповідь каже: „Не перелюбствуєй”, під яким „перелюбством” розуміється не тільки порушення подружої вірності, але й взагалі зраду, порушення всякої вірности. Блудом звалась в Священній історії і зрада єдиному праведному Богові. І знову таки чи не впадає в цей „блудний гріх” гордий, поставляючи себе на місце правдивого Бога?

Восьма заповідь забороняє крадіж. А хіба гордий не обкрає через все життя своє близнюків, коли собі тільки приписує все славне і пишне, а в інших не бачить заслуг? Так само девята заповідь, яка каже „не свідчи не по правді”, завжди порушується гордою людиною, коли вона, щоб себе піднести на височину, інших принижує і наговорює неправду на них.

Нарешті десята заповідь забороняє нам завидувати близнюм, коли вони мають те, чого в нас нема. Але як же гордий починає завидувати, навіть смерти бажати, тому, кого люди вище ставлять від нього і щиро шанують.

Так бачимо, що гордість приводить до гріхів проти всіх десяти заповідів Божих. Тому і апостол Петро каже, що Бог гордим противиться, а смиренним дає благодать (1 Петр. V, 5). А заповіді блаженства в Новому Заповіті починаються з нагороди блаженства в Царстві Небесному „и іщих” духом, тобто таких людей, які зовсім не вважають себе за вищих від інших, не гордяться своїми заслугами й ділами, а коли другі свідчать їм про ці заслуги, то приписують вони їх не со-

бі, а милості Божій, вбачають в тому дар Божий через них для людей.

Так св. Церква в першу підготовчу до Великого посту неділю застерігає нас проти гордости фарисейської, як джерела різних гріхів. Але ж і євангельський фарисей ще не дійшов до крайності в гордості своїй. Бо ж він визнає Бога і молиться Йому, Богові дякує за те, що він, фарисей, кращий за других людей. Його похвальба закриває йому двері до покаяння, але не назавжди. Є більший ступінь гордоців, є диявольська сатанинська гордість, що зовсім Бога не визнаєй сміється з людей віруючих, гордість, яка „образ Божий багном сквернить в собі”, як казав Шевченко. Страшно дійти до такого звіроподібного стану, страшно впасти в руки Бога Живого... „Покаяння відкрий мені двері, Життяподавче!”

Євангельська притча про митаря і фарисея, яку оповів Христос, не тільки ученикам, але, як каже євангеліст, „і іншим, що певні були в собі, що вони праведні, і зневажали других” (Лк. XVIII, 9), показує в той же час, в образі митаря, яким головним настроєм повинна бути пройнята правдива молитва до Господа.

Митар „не смів і очей звести на небо, але бив себе в груди, кажучи: „Боже, будь милостивий до мене грішного!” (Лк. XVIII, 13). Другий, подібний приклад молитви короткої, але теж прояятої покорою, щирим та слізним каяттям в тяжких гріхах перед Богом і людьми, дає св. Євангеліє в образі вже навіть не митаря, а справжнього розбійника, розп'ятого на хресті поруч зо Христом: „Помяни мене, Господи, коли прийдеш у Царство Твоє” (Лк. XXIII, 42). Та правдива молитва в смиренні, свідомості своєї негідності перед Богом не може, однаке, переходити в зневірря, а тим більше у відчай. Покора в душі грішника повинна бути сполучена в молитві з вірою й надією на Боже милосердя, як і сказано Господом Христом: „Майте віру Божу... Тим-то кажу вам: усе, що тільки попросите, віруйте, що одержите, і буде вам” (Мрк. XI, 23-24). Правдива молитва не боїться прогнівити Бога своєю невідступністю, повторенням з вірою молитовних просьб до Бога, як в Євангелії у Христа просила жінка-хананеянка. „Просіть, і дасться вам; шукайте і знайдете; стукайте, і відчиниться вам”, — заповів Христос (Лк. XI, 9).

Прот. М. ФЕДОРОВИЧ

БУДЬМО ЖІ МИ МИЛОСЕРДНІ!

„Щедрий і милостивий Господь, довготерпливий і многомилостивий” (Псал. 145:8).

Один церковний письменник порівнює цей світ до великого шпиталя, заповненого різними хворими. Є тут ранені, сліпі, спухлі, обложені заразливими педугами. До них нещасливців приходить один незвичайний лікар, погішає їх, випитує й лікує. Не забуває й не мікає жодного хворого, всім допомагає без винятку. Хто є цей всемилостивий лікар? — запитує церковний автор. Це вседіюче, всевидюче й всюдіпроявне Боже Милосердя, каже він.

В 111-му псальмі читаємо: „... а милосердя Його понад всі діла Його”. Або: „повна земля Божого милосердя” (Псал. 118:64). Темою нашої перед Великопостної роздумі буде: Милосердний наш Господь, будьмо ж і ми милосердні!

Що значить бути милосердним? Це — відчувати недолю другого, бути готовим дати допомогу нашому близьньому в потребі. Це одна з найкращих християнських чеснот. Читаемо у св. євангелиста Матвія: „Що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, те Мені вчинили” (25:40). Допоможемо нашому близьньому, це неначе самому Христові помагаємо. „Направду кажу вам, що хто з вас подав одному

з цих найменших кубок зімної води, не мине він своєї заплати” (Матф. 10:42). Господь хоче нашого милосердя, бо Він милосердний для нас, безмірно і повсякчасно.

Перегортаючи Біблію, знаходимо безліч прикладів Божого милосердя. За свої великі провини попав ізраїльський народ у важку Вавилонську неволю. Коли ж став каятися він, Господь сказав через Свого Пророка: „На хвилину, на малу годину я опустив тебе, але за це ще з більшим милосердям пригорну тебе до Себе. І змилосердився Господь до страдників Своїх”. А святий апостол Павел в одному своєму реченні зібрав, ніби у священній фокус, всі Старозавітні слова про нашого Милосердного Господа: „Благословений Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя і всякої потіхи” (2 Кор. 1:3).

Найбільшим лихом - нещастям в Божих очах є людина в гріхах. Гірше лихо не може стрічути людину, як гріх, як розрив і розлука людини із її Творцем. Саме тут милосердя Боже найбільше і найближче. Тому то Господь за час Свого короткого життя на землі так багато часу й серця присвятив бідинам грішникам! Фарисеї і книжники гостро критикували Спасителя, що пристає з грішниками. Євангельські зворушливі

описи про Марію Магдалину, про Блудного Сина, про загублену вівцю! „Не треба здоровим лікаря, а недужим. Я не прийшов, щоб праведних клікати до покаяння, а грішників” (Лука, 5: 31). Зокрема ж установлення Святої Тайни Покути є чи не найбільш переконливим доказом Божого милосердя до нас грішників.

Читаемо у старих релігійних книгах та ю дивну подію. Християнський пустинник старого Єгипту прийшов до села над рікою Ніль продати деякі вироби святих пустинників, щоб за них купити харчів для своїх братів в глибокій пустині. По дорозі лобачив препарну дівчину-красуню, дочку місцевого поганського жреця. Молодий пустельник запалав до дівчини великою непогамованою нічим любов'ю. Рішає кинути святе життя в пустині, щоб одружитись з нею. Поганський жрець радиться свого божка, що йому робити. Діявол устами божка відповідає: „нехай він виречеться християнського Бога, нехай потопче ногами Святий Хрест, і щойно тоді можеш віддати йому свою дочку”. Несчастний грішник, колишній ревний слуга Божий, робить все те у сльозах. За кілька днів діяволкаже батькові дівчини: „Ні, не можеш віддати йому дочки, бо хоч він відрікся свого Бога, то Бог його не

вирікся, християнський Бог милосердиться над ним”... Почувши таке, упавши важко пустельник заллявся гіркими слозами, вернув поміж свою братію в пустиню і там гірко довгі літа покутував свій великий гріх.

Направду, велике, невисказане Боже Милосердя над грішником, що каетсь! Святі Угодники Божі, за прикладом Свого Учителя, все своє життя були вірні словам Св. Євангелії: „Будьте отже милосердні, як і Отець ваш Небесний милосердний” (Лука, 6: 36). Вони часто віддавали убогим все своє майно, а деколи не жаліли свого життя для спасіння своїх близких, грішників зокрема. Св. Апостол Яків каже виразно і твердо: „Бо суд без милосердя для того, що не зробив милосердя”

Перед розпочаттям Святого Великого Посту, у його навечір'я Св. наша Православна Церква у Сиропусну Неділю ставить своїм духовним дітям перед очі чесноту християнського Прошення своїм близкім. Свята Євангелія цієї неділі розпочинається словами: „Боколи відпустите людям їх провини, відпустить і вам Отець ваш небесний”. На порозі цього Святого Посту — простім всім винуватцям нашим зі щирого серця нашого, а тоді і Господь наш простить нам провини вільні і невільні.

Розтерзане св. місто - Єрусалим

На мапі світу в сучасну пору існують два запальні пункти, де національно-ідеологічні різниці становлять грізний вулькан. Іде, від ряду літ оточений комуністичними полчищами Берлін. Другий, чи не найбільш руйнований сотками років город світу, розтерзаний удвоє національно-релігійними пристрастями — святий город Єрусалим. Біблійна колиска жидівського роду та його геройської історії, а водночас первісний духовий центр християнства, до якого звернувся наш Спаситель Христос такими гіркими словами докору: „Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати твої діти, як та квочка збирає під крила курчаток своїх, та ви не захотіли. Ось ваш дім зостанеться порожній для вас... (Мтф. ХХІІІ, 38).

Два міста, два символи, два вогнища трагічного для світу неспокою, розтерзані недолею наших днів. Святе місто Єрусалим, недавно „воз'єднаний” в одно з жидівським материком вогнем і залізом узброєного модерно переможця, Ізраїля. Від 1948 року Єрусалим був поділений могучими цього світу на два окремі міста, щоб таким провізоричним способом задоволити дві смертельно ворожі сторони. Щоб спинити довгий потік крові по ізраїльській і Йорданській сторонах. День і пів озброєні по зуби частини експедиційного корпусу Об'єднаних Націй пильнували ладу, запобігали кровавим інцидентам, зокрема на найбільш вибуховому місці кордону, на території старого Єрусалиму.

Більша й модерна частина Єрусалиму, розбудована

її колишніми протекторами, британськими адміністраторами Палестини — припала в 1948 році ізраїльській державі. Старовинні квартали Єрусалиму, найбільш цінну під історичним, зокрема ж біблійним оглядом територію міста — віддано міжнароднім договором Йорданському королівству. Це найсвятіше для християн, також для мусульман, місце, обведені ще з середньовічних часів грубезним кам'яним муром. Поміж цими двома „Єрусалимами” донедавна знаходилася мертві смуги смерті, офіційно названа „нічнею територією”. На цьому довгому й вузенькому клалику землі військові частини ОН виконували свою небезпечну службу міжнародних поліцістів миру. По обидвох границях лініях цієї „безпанської землі” стояли кулеметні гнізда, сталево-бетонові споруди й барикади, густі заєси з кільчастого дроту — одної й другої ворожої держави. Без спеціальної перепустки перейти з одну або в другу сторону — значило смерть по місці! Поміж одною й другою державою, навіть поміж одними й другими станичними пунктами ОН не було жодної комунікації, навіть звичайної телефонічної лінії не було там! Одне, що лучило це смертельно розділене „святе місто”, були радіовисильні.

Для сірого мешканця арабського або ізраїльського Єрусалиму куди скорше можна було порозумітися з Нью Йорком, Паріжем, Шангаєм, як з другим пунктом тієї „нічнеї зони”, відділеної від себе на кілька-надцять метрів подекуди... Як знаємо, ситуація змінилася основно за шість днів жахливого воєнного конф-

ліку там же, який іще даліше дишне вогнем можливої світової пожежі.

Старе місто Єрусалиму, що належало до королівства Йорданії, є в цій незавидній ситуації, що має титул „Святої Міста”, однаково для християн, юдеїв і арабів. Для перших і других Єрусалим має сентиментальну релігійну назву „найсвятішого міста”, сповненого священними подіями Старого й Нового Заповітів. Для арабського світу, старий Єрусалим також святе й дуже дорого місто, і тут найбільша трудність була й буде — в розв'язанні юдеївсько-арабського конфлікту! Як сказав недавно на асамблей Об'єднаних Націй амбасадор Сирії, Юрій Томег, — це є місто на багато літ старше щодо релігійного магометанського культу, як йона славна Мекка! Він цитував слова Корану, де сказано, що праотець Авраам був „ані Жидовин, ані Назарянин, але правдивий почитатель Бога”. За термінологією Корану назва „правдивого почитателя Бога” означає традиційну приналежність до ісламської релігії... А магометані почитають Авраама, як свого найпершого патріарха. Далі цей сирійський дипломат казав, що Христос проповідував арамейською мовою, що являється історичною мовою давньої Сирії. Що Апостол народів, Св. Павло був родом з міста Тарзосу в Сирії; що саме по дорозі до Дамаску він в чудесний спосіб навернувся, пізнавши Христа. Що Святий Отець Іоан Дамаскин був родом із Сирії, також Св. Отець Іоан Золотоуст; що тисячі перших мучеників за Віру — палених або дикими звірятами в амфітеатрах Риму мучених — це були люди арабського походження, здебільша з теренів теперішньої Сирії... Цо в Єрусалимі знаходиться величава мошех-святина Омара, поставлена на місці, де перебував свої останні години

на землі їхній головний пророк Магомет, і з того місця він вознісся на небо. Отже, це більше „магометанське”, як юдеївське місто, доказував на недавній асамблей ОН амбасадор Сирії, уряд якої від кількох років чітко прокомунистичний.

Але треба знати, що ця старовинна релігійна столиця трьох різних світових віровизнань, це не той Єрусалим, що його знаємо з Біблії! Від старобіблійного Єрусалиму справду не лишилось „каменя на камені”! Руїни первісного Єрусалиму закрито прерізними будівлями пізніших, також середньовічних часів. Але під звалищами другого, нового Єрусалиму існують святі місця, дорогі останки, цінні реліквії старобіблійного Єрусалиму, з перед народженням нашого Спасителя. Як кажуть вчені, теперішня назва цього міста є вавилонського походження; найдавніша назва була: „Селем, місто Мелхиседека”.

В 1517 р. полчища турецького царя Отомана зайняли Палестину і Єрусалим, і аж до 1917 р. це місто було в руках турків-мусульман. До 1948 р. Палестина була мандатною провінцією Англії. Після кривавої підпільної боротьби ізраїльських патріотів, в тому ж році поділено Палестину. За міжнародною ухвалою Єрусалим не повинен був бути столицею Ізраїля, але з бігом часу, наперекір політиці і рішенням дипломатів, він був ніби другою, неофіційною столицею цієї молодої динамічної держави. Тепер, також „задніми дверима” Єрусалим став офіційною столицею Ізраїля. — Кожного року, зокрема перед Різдвом і Великоднем велітенське число туристів прибуває на терен „старого Єрусалиму”, щоб помолитись на місцях народження, терпінь і смерті Божого Сина.

М. Верх.

Бенкет з нагоди 50-ліття Української Національної Революції й проголошення III-го Універсалу Центральної Ради. Нашу Церкву на цьому бенкеті представляли Архієпископ Мстислав, бл. п. протопресвітер Л. Весоловський та протопресвітер І. Гундяк. Нью Йорк, 28 жовтня 1967 р.

Протопресв. Ф. КУЛЬЧИНСЬКИЙ

Ідея Українського Православного Патріархату (дискусійна).

Напрошуясь до „Українського Православного Слова” зі своїми думками на цю тему — заохочений статтею у „Віснику” (ч. 21, м. р., стор. 4) під заголовком „Про Патріархат з політикою й без політики”. „Сам факт евентуальної дискусії над цим був би корисний” — читаємо в цій статті, видно, редакційній, бо автора її не названо.

Аналізуючи цю статтю, не можемо погодитись з підходом до розв'язування проблеми Патріархату, з багатьома в ній твердженнями й висновками, як наприклад:

„У зв'язку з першим Світовим Конгресом Вільних Українців знову відізвалися голоси за створення Українського Православного Патріархату.

Безумовно, ці бажання виходять з благородних патріотичних почувань.”

Це перші два абзаци у вищеназванній статті. А в дальших 7-ох абзацах — снуються думки твердження, що їх можна звести до оцих точок:

Патріархат, створений поза межами України, не виправдав би надій, що покладаються на нього, — він не принес би жадної користі під поглядом політично-державним і „ніскільки не причинився б до вдергання національного існування українців поза межами України”, — що, мовляв, у майбутньому у Відроджений Українській Церкві у Вільній Україні могли б не визнати в ній Патріархату поза межами України, — могли б постати два Українські Патріархати, — Патріархат для яких 300.000 вірних у розсіянні сущих — це діло неповажне, — українців у вільному світі, „їхній патріархат міг би наразити на здивування з боку державних націй і солідних Церков” — і нарешті висновок: належний престіж і юрисдикцію своєму майбутньому Патріархові мала б дати Україна, а не еміграція”.

Де джерело цих передбачувань і побоювань автора?! Це все тільки уявне.

Я ж собі цілком інакше це уявляю. Не слід нам залікувати себе — „дивуванням державних націй і солідних(!) Церков”, а щодо відношення вірних православних українців поза межами України до Церкви й її устрою у вільній Україні — я маю таке переконання: коли, дасть Господь Бог, Україна буде вільною й незалежною, то Відроджену в ній Українську Церкву всі православні українці, де б вони не перебували, — визнають за свою Матірну Церкву — й єдина Укр. Прав. Церква поза межами України визнає юрисдикцію Патріарха чи Митрополита Київського й всієї України.

Однак такі передбачування й міркування чисто суб'єктивні й не з ними треба підходити до розв'язування проблеми Українського Православного Патріархату —

у вільному світі й звичайно — підходи „без політики”.

Найбільш контролерсійним у статті є сугestії й твердження, що Укр. Прав. Патріархат міг би бути створений тільки тоді, коли б була своя держава, бо, мовляв, „юрисдикцію могла б дати майбутньому Патріархові Україна, а не еміграція”. Україна, як держава, ніяк не могла б дати юрисдикції Патріархові, бо держава не посідає таких прерогатив. А щодо того, що тільки у власній державі — православні українці могли б мати свій Патріархат, то подібні думки не так давно висловлювались в церковній українській пресі в Канаді. Отже — виходило б, що форма устрою Церкви мала б залежати виключно від державного уряду й тільки в незалежній державі. Коли мова про Український Прав. Патріархат, в часі, як Український Народ не має своєї держави (хоч властиво вона, тепер тільки, вірно, тимчасово окупована), то за, так би мовити, „канадськими концепціями” Й Церква, до якої належать православні українці поза межами України, не може мати свого Патріархату.

В аспекті історично-канонічному так коно не є. Історія Православної Церкви щодо творення бездержавними народами форм церковного устрою й, зокрема, патріархатів — нам щось іншого доводить. Сучасні східні патріархати Єрусалимський, Антіохійський, Александрійський та й Західно-Римський були постали в таких обставинах, коли держава не мала жадного впливу на це, і вірні, що належали до цих патріархатів, творили свої церковні громади — Церкви, з таким чи іншим устроєм у них — незалежно від держави. Так було на початках, так було пізніше, так воно є й тепер — в Італії, у державах арабській, турецькій, ізраїльській. У теперішні часи східні патріархати знаходяться в державах, що тільки тоторують православні Церкви й хотіли б їх зовсім зліквидувати. Всі ми знаємо, — в якім то важкім становищі й які великі клопоти має Царгородський Патріарх. Число вірних православних у Східніх Патріархатах — від 200.000 до 250.000 в кожнім, а то може й менше.

Отже, створення та існування Патріархату в Православній Церкві в тій чи іншій державі не обумовлюється тим, чи вірні, принадлежні до Православної Церкви, мають свою незалежну державу — чи ні. І тому — розглядаючи справу створення Патріархату „без політики”, а виходячи з заłożень і мотивів чисто церковно-релігійних і національних, не можемо вбачати якихсь перешкод і поважніших труднощів до створення Українського Патріархату у вільному світі в теперішніх обставинах життя православних українців поза межами України. Наші Помісні автокефальні Церкви — три Митрополії — є канонічні, вони мають ка-

нонічну єпархію, в них відбуваються Собори Єпископів, і устрій цих Церков основується на постановах Помісних Соборів і канонів Вселенської Церкви.

Ми, вірні й духовенство наших Українських Церков, глибоко свідомі, яка то велика користь була б для українців у вільному світі під поглядом національним і яка то велика користь була б і в аспекті церковно-релігійним, як щоб наші три Митрополії, — поєднавши в одній Українській Православній Церкві на чужині — поза межами України, створили один вищий церковний центр - осередок на чолі з Патріархом.

Ідея Українського Православного Патріархату не нова.

Великий державний муж, Президент У. Н. Республіки, С. Петлюра на примусовій еміграції в листі до Міністра Ісповідань проф. І. Огієнка (тепер Митрополит Іларіон) писав: „В нашім державнім будівництві інтегральною частиною Його є плянове будівництво Української Церкви. Такого точного до деталів продуманого пляну ми не мали й це з моїого погляду було одною з причин наших невдач”. С. Петлюра вважав, що найбільш доцільною єпархічною формою в організації Укр. Автокефальний Церкви є власне ідея Патріархату.

По 2-ій Світовій війні поза межами України в Європі, Канаді, США помітно почало розбудовуватись українське церковне життя й коли воно устабілізувалось і оформилось у трьох незалежних Церквах, — Українській Автокефальній Православній Церкві на чужині, Греко-Православній Церкві в Канаді й Українській Православній Церкві в США — одразу почали підноситись голоси про конечну потребу створення одного вищого осередку для Українських Церков поза межами України. Ми розуміли й розуміємо важу такого центру й що такий осередок міг бути створений тільки Всеукраїнським Собором Єпископів, духовенства й мирян на чужині. Думки про це висловлювались все частіше й частіше — окремими особами, на з'їздах, конференціях; забирали голос у цій справі наши єпархи, і на початку минулого десятиліття заповідалось навіть на акцію в цьому напрямку.

За матеріалами, надрукованими в „Листку”, органі Генер. Церковного Управління УАПЦ в Бразилії, находимо оці дані: 19—20 вересня 1952 р. конференція духовенства Укр. Прав. Церкви в США під проводом своєго Єпископату висловлює надію, що „при наших спільніх заходах Господь благословить нас створити один Український Православний Центр у країнах вільного світу”. А на сесії Церковної Ради Митрополії там же 30 грудня 1952 р. прийняте рішення: „просити Собор Єпископів Укр. Прав. Церкви в США — та доручити Консисторії поробити в 1953 р. всі можливі для нашої Церкви заходи до створення єдиного Українського Православного Центру, який би об'єднував усі іні від кого незалежні Українські Церкви”. Собор Єпископів на сесії 31 грудня — „накреслив шляхи й засоби до створення у вільному світі єдиного об'єднувачого всі Українські Православні Церкви духовно-ідейного центру”. В цілях реалізації цієї постанови Владика Архиєпископ Мстислав, Голова Консисторії УПЦеркви

в США в лютому 1953 р. відвідав Вінніпег у Канаді.

Блаженніший Владика Митрополит Полікарп, Первоієрарх УАПЦеркви на чужині, в своєму Архипастирському Різдвяному Посланні в 1952 р. м. ін. писав: „Я бачу своїм духовним зором, що потреба об'єднання в недалекому майбутньому, дякуючи свідомому стремлінню побожних вірних, набере такої сили, що ніщо не зможе стримати нас від створення Єдиної УАПЦеркви для всіх українців у всьому світі”.

Відомий на Волині церковний діяч, Голова Волинської Церковної Ради в часах німецької окупації — адвокат Карнаухів, — перебуваючи на еміграції в Баффало, в рр. 1952—53 розсылав листи до Проводів наших Церков, — обстоюючи думку про скликання Всеукраїнського Собору за межами України — й створення на нім єдиного Українського Православного Осередка.

На З'їзді УАПЦеркви б Бразилії в 1953 р. доручено було Генер. Церк. Управлінню звернутись з просьбою до Первоієрархів наших Церков — про вжиття всіх заходів — до скликання Всеукраїнського Православного Собору, в якім є конечна й невідкладна потреба, що може найбільше відчувається у Південній Америці.

Владика Митрополит Іоан, Первоієрарх УПЦеркви в США, багато сподівався від майбутнього недалекого Всеукраїнського Собору — й в листі з дня 24 червня 1953 р. на руки Адміністратора УАПЦеркви в Бразилії, автора цих рядків, писав: „... в будущем... постане Осередок Української Православної Церкви поза межами України й буде обраний Носій вищих доручень всіх обов'язуючого духовного й в певних межах адміністративного проводу”.

„Носій вищих доручень”! Іншими словами — Патріарх.

Це були мрії всіх вірних Української Православної Церкви, — й знайшли вони вияв у таких глибокопромовляючих до наших сердець і умів словах: — „Носій вищих доручень буде обраний” — з уст — Владики Первоієрарха.

Ідея Українського Православного Патріархату живе.

Правда, в другій половині минулого десятиліття ця ідея ніби втратила на своїй живучості, однак не звімерла — й була вона віджила кілька років тому в Канаді, що знайшло відгомін в українській православній пресі в Канаді. Не дійшло до реалізації: перемогла „канадська концепція”, що згідно з нею — Український Православний Патріархат може бути створений тільки в Українській Незалежній Державі.

В 1963 р. по прибуцті з Бразилії до СІЧА на храмовім святі в Св.-Покровській церкві у Філадельфії автор цих рядків — у своїм привітальнім слові заторкнув справу Українського Православного Патріархату у вільному світі. Рисні оплески численних присутніх яскраво свідчили, що ідея Патріархату живе...

У м. р. на Соборі нашої Церкви, поділившись з своїми думками з деякими Всечесними Отцями Соборатами й мирянами - соборянами, я зголосив апель до Собору Єпископів нашої Церкви — „досліджувати можливості для міцнішого поєднання в найскорішому часі наших

трьох Митрополій, скликати Всеукраїнський Православний Собор поза межами України й створити на нім один вищий центр на чолі з Патріярхом". За браком часу і що ця точка не була передбачена в програмі дій Собору, — не могла розвинутись дискусія. Але соборяні по зголосенім апелі своїми оплесками виявили, що вони поділяють ці думки й що їм близька ідея Українського Православного Патріярхату.

На Соборі вибрана комісія, — вона буде постійно діяти в напрямку об'єднання всіх Українських Православних Церков в Одній Церкві. Бажаємо їй найбільших

успіхів!

У цей же самий час дискутуймо, провадьмо діялоги, обмінюймося думками при наших зустрічах, на конференціях, і всі ми — наш Єпископат, духовенство й мирянини нашої Церкви — змагаймо до довершення Боговгодного й величного діла — для нашої Укр Прав. Церкви й всієї української православної спільноти у вільному світі — скликання Всеукраїнського Православного Собору й створення на ньому Українського Православного Патріярхату!

У цім нам, Боже, допоможи!

На маргінесі СКВУ

Перший Світовий Конгрес Вільних Українців, що відбувся 16 — 19 листопада 1967 р. в Нью Йорку, всі вважають за подію надзвичайного значення. Вживаючи слова **всі**, маємо на увазі не тільки широкий загал українців у вільному світі, але й українців на Батьківщині. Що більше, надзвичайного значення надає СКВУ Москва та її „всеросійські” службові люди в Україні. На потвердження цього зібралося вже чимало доказів і тут — на чужині, і там — на Україні.

Коли йде про Україну, то свідоцтвом надання СКВУ надзвичайного значення може служити спільній плenum таких радянських урядових установ, як спілок: — письменників, композиторів, журналістів, театральних діячів, мистців — малярів і скульпторів та діячів інших культурних напрямків, що відбувся в Києві в грудні 1967 р. Майже кожний з головних на цьому плenumі промовців чи то вважав за необхідне, чи то був змушений згадасти про СКВУ і Його учасників та, очевидно, не тихим словом, а словом лайлиним, в якому переважали вже заявлени й стандартні для обзивання української еміграції слівця, як: — „лакузи”, „запеклі вороги”, „буржуазно-націоналістичні недобитки, що опинились на смітниках Європи і за океаном”, „верховоди українських буржуазних націоналістів” тощо. Що ж до самого СКВУ, то Його на плenумі „культурної еліти” цьогочасної України представляли як: — „збіговисько”, „зорище”, „сміховинний конгрес”, „пропагандивний шабаш” і т. п. Ці лайливи і таки дуже малокультурні обзивання лунали з уст таких „світочів культури”, як: — секретаря Спілки Письменників П. Загребельного, голови Спілки Журналістів Я. Пашка, одного з найстарших письменників П. Панча, урядового літературного критика і члена Академії Наук УССР Л. Новиченка і нарешті, самого міністра культури УССР Р. Бабійчука.

Коли мати на увазі, що плenum „творчої інтелігенції” й „культурної еліти” відбувається з нагоди 50 ліття Радянської України, тоді увагу, яку було присвячено СКВУ на цьому плenumі, треба вважати за дійсно надзвичайну. Стaє питання — чому? Чому компартія, яка в УССР надає тон усьому, вважала за конче необхідне зверну-

ти таку велику увагу на СКВУ і використала для цього таку незвичайну нагоду, як святкування 50-ліття свого панування на Україні? Треба думати, що не для того, щоб спопуляризувати СКВУ серед населення України, або пригадати, що єснє у вільному світі велика українська еміграція, яка на СКВУ сягнула верхів свого творчого волевиявлення та засвідчила на тому Конгресі свою відданість Україні й виявила рішення — далі вперто й послідовно боротись за найвищі ідеали Українського Народу, за Його національну волю й суверенну державність, за право на свободне виявлення релігійних почувань та за повну соціальну справедливість для свого народу, а до того всього виявила все це в не баченому досі об'єднанні. Коли ж партія зробила це з інших мотивів, тоді — з яких саме?

Отож, єснують уже підстави вважати, що нарешті між нашим народом на Батьківщині і українською еміграцією у вільному світі єснє вже духовий зв'язок і зростаюче все взаєморозуміння. Україна з вірою і надією постійно слідкувала і слідкує за життям і дією рідних по крові і кості у вільному світі. Українська ж еміграція почала нарешті по-мудрому вчуватись в биття українського серця на Батьківщині й синхронізувати з ним биття свого серця, а відбитий СКВУ цьому найбільше свідоцтво. Цього, очевидно, не могли не зauważити кампартійні московські наглядачі, які, як звичайно, на свій, вже стандартний спосіб зареагували на таку визначну подію, як СКВУ. І на цей раз вони змусили українську „творчу інтелігенцію й культурну еліту”, в основному всіх тих, хто вже вислужився перед Москвою і призвичаївся до ланцюга, в урочистих обставинах святкування перемоги над Українським Народом, до чергового блузнірства над тим народом. Компартія, не маючи до свого розпорядження інших, більш переконуючих, середників, всунула в руки своєї „культурної еліти” цебри з поміями і наказала ті помії виліти на голову не тільки української еміграції, але й всього Українського Народу. Але, як наслідок, заснував ще один класичний приклад гетерогонії цілей: — по дорозі до своєї основної мети — поменшити значення СКВУ, компартія осягнула інші, нею не перед-

бачені цілі, — в першу чергу широко спопуляризувала СКВУ на Україні. Та, видно, своя „культурна еліта” перестаралася й перевиконала плян ліття помий аж до тієї міри, що „Літературна Україна” з 15 грудня м. р., яка присвятила СКВУ найбільше місця, спочатку розіслала читачам тільки чотиристорінкову вкладку (сторінки 3—6) того числа, і щойно через тиждень ще раз, але вже всім сторінок, напевно після далекосягаючих цензурних „поправок” на сторінках 1-2 та 7-8.

Що Україна, особливо Молода Україна, уважно слідкує за життям і творчим процесом української еміграції, свідчить уже гора фактів, число яких значно зросло після відбуття СКВУ. Вістка про СКВУ і про довершене на ньому об’єднання долетіла на Україну надзвичайно скоро, чи то через радіовисильні, чи то численними листами, що їх м. ін. висилали до рідних і друзів в Україну учасники Конгресу ще з Нью Йорку. Відгук на цю вістку надлетів до нас теж надзвичайно скоро, бо вже з листами з нагоди Різдва та Нового Року. Багато з тих листів ми читали, деякі мавмо в руках. Прийшли вони з усіх кутків України, від Закарпаття по Донбас. Є листи з Польщі, але цікавіші з Чехії і, особливо, з Словаччини. В багатьох висловлюється радість, „що нарешті дійшли до згоди”. В усіх висловлюється надія на краще майбутнє, в інших цього країною майбутнього бажають, ще в інших вірять, що краща доля прийде вже в Новому Році. В кількох листах виявлено особливое захоплення спільним посланням духовних провідників — православних, католиків і євангеліків. Старий кооператор з Волині зокрема вдоволений тим, що „і Семен разом з вами трудиться” (сусід автора листа, старий баптист. — Ред.). Коротко кажучи, — вістка про СКВУ дійшла на Україну різними шляхами, а достовірність її авторитетно потвердила компартія і її „культурна еліта”.

Вістку про СКВУ прийнято на Україні по різному, — компартія по-своєму, а люди на свій лад. Як звичайно це відбувається на Батьківщині ось уже скоро 50 років. Та лишається факт, що патріоти і тут, і, особливо, там, по той бік греблі, вістку про відбуття і перебіг СКВУ прийняли як визначну подію, як осянення нового етапу на шляху боротьби за національну волю й суверенну державність, як нову мобілізацію всієї української нації. Цей факт зобов’язує, в першу чергу всіх нас — українську еміграцію у вільному світі, а зчерги обраний СКВУ постійний Секретаріят, який має не тільки репрезентувати українців поза Батьківщиною, але, що головне, координувати їхні сили для визволення України з неволі. Тягар обов’язків, положених СКВУ на його постійний Секретаріят, величезний. Та, саме величність обов’язків робить їх легкими до здійснення, очевидно за умовою, що ентузіазм учасників Конгресу до спільній дії не розвіють самі члени Секретаріату. Вони повинні пам’ятати, що їх обрано для служіння всій нації, й забути про свою приналежність до чоєсій партії, так як це зробив С. Петлюра, коли його Привідіння покликало до служіння всій нації. Крім того, Секретаріят СКВУ з успіхом виконає положені на нього обов’язки, коли не стане на шлях бюрократизму й

просвітянщини (в слові й дії), а здобудеться на вмінні оперувати реальними елементами, дивігчіся правді в очі та, що головне, що правду в очі нам усім говорили. Щойно тоді Секретаріят зуміє скординувати всі творчі сили поза Батьківщиною і скерувати їх на творчий шлях, в першу ж чергу на помноження культурних вартостей нашої нації, сума яких остаточно буде лецидувати, чи нарешті наш народ знайдеться в колі вільних народів, чи й далі буде погноєм для величі інших.

Ми, нарешті, вже всі свідомі, що на українську еміграцію спав почесний обов’язок — доповнити чедостаюче, все те, що під московською окупацією не спроможні довершити українські патріоти на Батьківщині, особливо на відтинку науки і культури. Спрямувати всі наші зусилля на цей відтинок являється найпочеснішим обов’язком Секретаріату СКВУ.

Не розминемось з правою, коли ствердимо, що, на протязі майже 50ти років свого існування, українська еміграція значно збільшила скарбницю культурних вартостей Українського Народу. Напевно могла зробити багато більше, оминаючи розпорощеність зусиль і не дублюючи творчих осередків, чи то з особистих амбіцій одиниць, чи то з партійних міркувань. Тому черговим дуже важним обов’язком Секретаріату СКВУ — довести до чесної співдії всі наші центральні наукові і культурні установи поза Україною і цим посилити й прискорити творчий культурний процес на всіх відтинках нашого життя.

Зчорги Секретаріят СКВУ повинен зуміти донести до відома Україні і всього вільного світу про дорібок української еміграції на полі науки, літератури, мистецтва і, зокрема, релігійного життя. Маючи за обов’язок уважно і постійно студіювати і аналізувати всі виявлені життя нашої нації на Україні, Секретаріят СКВУ повинен об’єктивно і своєчасно інформувати про них українську еміграцію та міжнародні установи у вільному світі.

Нарешті, — окремий обов’язок лежить на тих членах Секретаріату СКВУ, які репрезентують у ньому три головні віровизнанні українські групи — православну, католицьку і протестантсько-євангелицьку. Їхнє завдання — посилити словом, прикладом і систематичною дією взаємну релігійну толеранцію й довести до творчої співдії в ділі служіння близьньому — бідному й немічному і, зокрема, політичним в’язням у ССРР.

Коли Секретаріят СКВУ виявить творчу діяльність хоч би на згаданих вище ділянках, — він виконє добру працю, Богові вгодну, а Україні пожігточну. Правда, на шляху до цього стоїть одна реальча й величина недоречна перешкода, один спільній гріх усіх учасників СКВУ, які допустили до такої шкідливої недоречності, як ротаційність осідку Секретаріату СКВУ — два роки в Канаді, два в США, а два в Європі, з тим, що на протязі кожних двох років будуть мінятися й обов’язки окремих членів Секретаріату. Здорово думаючі людині попросту годі знайти глузду у тих, які цю точку конституції СКВУ запропонували та різними (Закінчення на стор. 10).

Комуністична партія Канади про Україну

Газета „Життя і Слово” (комуністична) з дня 1 січня ц. р. містить звіт делегації українського сектора комуністичної партії Канади, прийнятий на засіданні ЦК, яке відбулося 16, 17 і 18 вересня м. р. в Торонто. В склад делегації входили: Юрій Соломон, Антін Білецький, Білл Росс, Петро Кравчук, Василь Гарасим і Тим Бак. Протягом 22 днів (від 31 березня до 21 квітня 1967 р.) делегація перебувала на Україні, зібравши факти, „які стосуються і змальовують (в оригіналі — виражаютъ — прим. ред.) в житті людей політику українського (?) уряду, українського народу і партії до національного питання. В пляні використання кожного дня перебування на Україні було: „дискусії на найвищому рівні, щоб члени делегації мали можливість поінформуватися відносно офіційної політики партії і уряду по національному питанню та в який спосіб ця політика здійснюється”. Другим моментом були відвідини міст і сел, промислових підприємств, освітніх інституцій, колгоспів, щоб наочно переконатися про стан національної культури України та в способі її (культури) виявлення в житті нашого народу. Розмова на найвищому рівні відбувалася з першим секретарем КПУ Петром Шелестом, який визнав, що партія „має проблеми, багато їх, і ми все ще маємо проблеми, але ми їх переборюємо... Ділкі товариші деколи висловлювали помилкові думки про те, що вони називають зліттям мов, але тільки дурень може гадати, що російська мова стає панівною на Україні.”

Віримо, що партія і т. зв. „уряд” на Україні мають проблеми і то великі проблеми, але не ті, про які далі говорить звіт делегації, на одне з головних місць висуваючи проблеми суто економічного характеру. Щодо „гадки дурня” про „панівну російську мову”, то тов. Шелест застосував тут звичайні у сов. вельмож оковмлювання, бажаючи заспокоїти канадійсько-українських товаришів. Листи, які останньо приходять з України, і свідчення тих, що там побували, говорять про щось інше. Зрештою і недавні судові процеси виникли на тлі боротьби проти русифікаційної політики всесоюзного і місцевого „урядів”.

Далі звіт зупиняється, що правда дуже коротко, над „зростаючими багатствами” України і набирає штампованої мови всіх знаних нам вже сов. справоздань. Ми не можемо заперечити того, що в порівнанні з 1917 роком, про який ввесь час згадує звіт, індустріалізація в Україні осiąгнула певного розвитку, але ніхто (навіть і комуністи Канади — члени делегації) не може заперечити нашого твердження, що про дійсний стан матеріальних здобутків Сов. Союзу найкраще

(Закінчення з стор. 9-ої).

входами і виходами переперти, хіба що мали ті люди на увазі створити такі обставини, в яких Секретаріят був би позбавлений можливостей постійної й систематичної праці.

Та, дякувати Богові, першою увагу на цю шкідливу недоречність виявила Європа. Як нам відомо, провідні люди в „старому краю”, обрахувавши всі свої ресурси, готові свої „два роки” передати Канаді. Будемо вірити й сподіватись, що й США зрееться свого нахилу до участі у всіх „марафонських бігах” та зрозуміє, що переносити що-два роки весь апарат Секретаріату СК ВУ до іншої країни є безглаздям, яке можемо побажати лише і виключно... Москві і її сьогоднішнім верховодам.

А. М.

можна довідатися з сов. преси, яка впровадила у себе цікавий відділ „Листи читачів”, що неприховано відзеркалює правдиве положення на економічному фронті.

Про освіту делегації запізналася із розмови з міністрам освіти П. П. Удовиченком та з його заступниками і головами департаментів. Згідно слів міністра, під цю пору на Україні діє 34.000 шкіл, 31 педінститут, 40 педагогічних шкіл і науковий педагогічний інститут, в яких навчання переводиться в українській мові. Незалежно від цього в країні є 4.800 шкіл з російською мовою навчання, 73 угорські і 2 польські. Існує також один педінститут, в якому викладається російською мовою.

На питання — яка є основна мова навчання в технічних школах? — Удовиченко відповів: — „основною мовою є українська. Якщо ми запросимо професора або спеціяліста з іншої частини Рад. Союзу дати лекцію, то він дає її в російській мові (підкреслення всюди мої — о. П. Ф.). Більшість з них, які залишаються тут на якийсь час, вчаться читати лекції українською мовою... Інститути використовують визначних вчених і спеціялістів в своїй ділянці з різних частин Союзу... Треба пам'ятати, що багато українських технічних інститутів є інститутами для всього Рад. Союзу в своїй ділянці. В тих інститутах, які своїм характером є всесоюзними, природним є, щоб російська мова була мовою, в якій ведеться навчання”. В той спосіб міністер освіти УССР якось позувся досить клопотливого питання. Ми, однак, хочемо звернути увагу на два моменти. Удовиченко твердить, що професори і спеціялісти з інших частин ССР „вчаться” читати лекції українською мовою, але не пояснює, що буває, коли лектор „не навчиться”? Не зможе, або й не захоче навчитися. Чи продовжує виклади на „общепонятном”? Думаю, що так. Другим моментом є переведення ліній розподілу інститутів на всесоюзні і локальні. Кожний технічний науковий заклад випускає спеціялістів, які можуть працювати на території цілого ССР і тому кожний з таких закладів легко підтягнути під поняття „інституту всесоюзного характера”. А в них, за твердженням міністра, природним є навчання російською мовою.

Тих клопотливих питань було більше. У відповіді на заяву голови відділу літератури, що 40 із 85 книжок, надрукованих в 1966 році, були передруками української літератури, делегація запитала: — якщо є так багато наголосу на українську мову, то чому Олесь Гончар, секретар Спілки письменників України, сказав делегатам з'їзду українських письменників, що викладання української мови в середній і вищій школі часом опиняється в гіршому становищі, ніж іноземні мови на Україні? Удовиченко не знайшов нічого крашого, як дати пояснення: — „Тут є якесь непорозуміння про те, що Гончар мав на думці. Я певний, що ви зможете зустрінутися з ним особисто і обговорити цю справу”. В звіті нічого не сказано, чи делегація могла зустрітися особисто з Гончарем.

На запит, чому нема українських шкіл в Москві або в Казахстані, чому в Києві можна почути дуже багато російської мови на вулицях і виглядає так, ніби мова ця є привілейованою? — міністер відповів, що в Москві нема домагання українців на окремі школи, тоді як у Львові є домагання росіян на російські школи. Що торкається до поселенців у Казахстані, або інших частинах ССР, то ті поселенці самі бажають, щоб їх діти могли працювати в місцях нового поселення батьків і мали успіх в професії свого вибору, а тому їх вчаться в російських школах. Отже — Удовиченко посередно призначався, що вільне чи невільне переселення українців до інших частин Союзу є засобом вина-

родовлення. Відносно російської мови на вулицях Києва, міністер признався, що в столиці України можливо половина людей не є українського походження, бо ж „ленинізм вчить розв'язувати національне питання збагаченням національної культури без обмеження розвитку інтернаціоналізму”. Іншими словами — не можна в Києві обмежувати вплив московського „соціалістичного інтернаціоналізму”. Цей інтернаціональний вплив стає більш яскравим із заяві міністра вищої освіти Ю. Даденкова (москал?) , що в першій половині 1967 року у закладах вищої освіти навчалося лише 60% студентів-українців і 32% росіян. Ця частина звіту закінчується словами: „присвячуємо велику частину звіту справі освіти і викладовій мові, бо делегація вважала їх головними питаннями, бо піднесенням власного культурного рівня народу йде в парі з піднесенням рівня освіти.” Гарні слова, тільки щоб це піднесення рівня відбувалося у вільній, пересякнутій національним змістом, дій.

Інформаційна доповідь міністра культури Р. В. Бабіччука наповнена статистичними даними про стан бібліотек, клубів, аматорських гуртків і професійних театрів. Цікаво, що в Києві, Харкові і Одесі є по 4 українські театри і по одному російському, бо якже без нього могло б існувати українське чисто?

У Державному видавництві делегація довідалася, що попіт на белетристику, поезії, класичну літературу та на літературу всякого роду є ненасичений. Директор сказав канадцям: — Фактично єдиним обмеженням є кількості книжок, які ми видаємо, є постачання книжкового паперу.

Директор, на жаль, не пояснив заокеанським гостям, що те „єдине обмеження” є головним знаряддям все-сусізної видавничої політики: книжковий папір в більшості йде на друк партійної макулатури, а на літературне видавництво (та що є на українські) відпускаються дійсно дуже обкрайні ліміти. Проте директор поспішив потішити делегатів, кажучи: — „Звичайно, маємо видання і в інших мовах. Більшість з них видань друкується в російській мові.”

Ми не бачимо із звіту, щоб делегація зацікавилася питанням, чому в книгарнях, які є представництвами сорока видавництв, як, наприклад, „Фор Континентс” в Нью Йорку, наукову літературу з різнихгалузів знання можна дістати лише в російській мові, тоді як українські видання обмежені до красного письменства або діточої літератури? Безумовно, директор держвидавництва знайшов би якусь виминаючу відповідь, але власне в тих намаганнях „виминути” правду — про правду можна найкраще довідатися.

В Спілці письменників її секретар Василь Козаченко повторив скаргу директора видавництва на брак паперу до друку книжок. На питання — чому були заарештовані письменники на Україні? — відповів, не моргнувши оком, Ол. Корнійчук : — „Вони були арештовані тому, що робили спробу розповсюджувати антирадянську пропаганду, друковану в Зах. Німеччині (чи ж не поворт Ежовщини? — о. П. Ф.), а не за те, що вони щось написали.” Таке пояснення виявляє на кепський жарт або на звичайні кипні з делегатів.

Делегація питала, чому деякі українські автори пишуть російською мовою? Один з академіків, який є автором книжок по наукових питаннях, пояснив цю справу так: — „Я хочу, щоб мої книжки були читані якнайбільше. Для мене не було б великою задоволення знати, що вони не є відомі в інших республіках. Я маю студентів 60 різних національностей і я хотів би, щоб усі вони мали можливість читати мої книжки.”

Не заперечуюмо бажання автора, щоб його твори були відомі в інших республіках. Таке бажання є самозрозумілим. Тільки чому членові української Академії Наук не писати книжки українською мовою і перекладати їх на мови інших народів? Чи ж би на тому потерпіло почуття авторського вдовolenня? Думаю, що навпаки.

В дискусії з письменниками забрав голос і М. Бажан. „Правдою є, — говорив він, — що були аргументи про те, що всі слав'янські мови зіллються з російською мовою в дуже короткому часі, але це поняття було відкинене. Разом з боротьбою проти українського націоналізму необхідно вести боротьбу проти російського шовінізму. Я не думаю, що ми будемо мати більше клопоту з тим питанням”.

Члени делегації вважали відповідь Бажана багатозначною. На їхню думку, він ствердив, що були різниці поглядів щодо майбутності української мови. Поділемо погляд делегації, але підкреслюємо те, чого вона не бачить в поясненню Бажана: на Україні партія бореться з українським націоналізмом (який живе і діє), а також не промінає постійна загроза з боку російського шовінізму.

В часі відвідин Київського радіо-центру і телевізійних передач делегація довідалася, що 95% місцевих передач є в українській мові. **Новини і спеціальні повідомлення передаються з Москви** протягом 10 годин dennio. Отже — українські передачі є лише місцевого (в оригіналі — „домашнього”) характеру. Всі важливі повідомлення походять з Москви і докучають українським слухачам і глядачам аж 10 годин щодня!

В розмові з віце-президентом Академії Наук акад. І. К. Білодідом один з делегатів запитав: — як стóйтъ справа про злиття мов у Рад. Союзі? Інший сказав: — „Конституція Грузії визначає, що грузинська мова є державною мовою. Якже це так, що подібного ствердження нема в українській конституції? Радянське посольство у Вашингтоні опублікувало заяву, що російська мова є державною мовою СССР. Чи так? А якщо так, то чому?”

Ще інший делегат звернув увагу Білодідові. — Це **партийне** питання. Необхідне повне вияснення. Коли я був в попередній партійній делегації, один український товариш сказав нам, що українська мова не належить до опису наукових і технологічних явищ. Ми бачимо в житті, що наша мова вживається для пояснень найскладніших наукових явищ. В гой же час ми чули багато українців-депутатів Верховної Ради, які говорили по російськи. Чи це є вираз становища російської мови в межах партії? Це не є питання про їхнє право, а питання про статус української мови у межах сім'ї радянських народів.

Питання спалилося як „з рогу достатку”. Ані Білодід, ані інші присутні при дискусії професори не могли давати відповідь на кожне з них зокрема і тільки тоді, як всі питання „занайшлися на столі”, Білодід дав узагальнюючу відповідь.

Мусимо зазначити, що акад. Білодід є знаний багатьом нашим науковцям на еміграції як вислужник, круглій людина, яка часто розмінається з правою. В цьому аспекті і треба розглядати його пояснення. Він казав: — „Кожна людина говорить відповідно до свого смаку і межа встановлюється тільки її здібністю. Я муши сказати, що делегат, який поставив питання, що на Україні деякі люди думають, що наша мова не має перспективи, не дав конкретного прикладу на таке офіційне ставлення до української мови і не міг його дати. Твердження, що українська мова принижується, є брехнею. Це ніяк не суперечить фактам, що є збільшення вживання російської мови. Це природний спонтанічний процес життя (нашу думку, це лише збільшення Іванів не пам'ятаючих роду, — о. П. Ф.). Російська мова привілеїв не має. Коли її вживає українець, то це тому, що він вважає її вигідною... Щодо питання одного товариша, чому так багато росіян прибуло в Україну, я закликаю вас розглянути, хто куди іде. В нашому Союзі не може бути закону проти переїзду з одної республіки до іншої (тому її вийздить наша молодь до Казахстану або на советсько-китайський кордон, — о. П. Ф.), як не може бути закону, який змушує людей говорити певною специфічною мовою”.

Пояснення Білодіда, професора і академіка, можна прирівняти до репліки бабусі із співомовки С. Руданського, яка не знає, де доведеться вікувати й тому лінить свічки Богові й чортові.

В дискусії якийсь професор зауважив, що „мусить бути якесь непорозуміння в заявах про державні мови, бо чайже Ленін наполягав на те, що ми не повинні мати державної мови, або державних мов”. Іншими словами — мови всі рівні, але російська мова є мовою „старшого брата” і тому треба її поважати і тому є вона такою голосною в столиці УССР — Києві.

Звіт стверджує, що „було б перебільшенням казати, що наша делегація знайшла повну відповідь, яка задовільняла б кожного її члена по всіх питаннях, якими ми були зацікавлені”. Проте делегація робить певні висновки, з якими варто запізнатися, пам'ятаючи, що це висновки комуністів і їх попутчиків. Читаемо в звіті:

„В ході нашої дискусії ми знайшли випадки прогалин між проголошеною політикою і практикою. Передусім **є ставлення, досить загальне, що національне питання успішно розв'язане на Україні на підставі ленінського вчення, що нема проблем національного характеру, ніякого тиску відносно мов, що радянські народи всі об'єднані спільною ціллю будування комунізму і що саме це має значення.**

„По друге, була думка міністра освіти і А. Д. Скаби, секретаря по ідеології в ЦК КПУ, що питання національних прағнень не залежить від мови та що **важливим є те, що розвивається техніка, а не мова, на якій видаються підручники**. Скабу не турбую, що на гідроелектричній станції в Бурштині є більше написів в російській ніж в українській мові. Те ставлення, що мова є другорядною або неважливою справою, що лише техніка і будова комунізму мають важливість, було як ми бачили поширене. Що правда, перший секретар ЦК КПУ Шелест заявив, що патріотизм розвивається в сім'ї і його коріння є в сім'ї” (а родина, не зважаючи на всі піdstупи Москви, є українською — о. П. Ф.).

„Багато є ознак, що залишили зміни в напрямі офіційної політики на Україні. Але більшість товаришів, які продовжують посплатися на прогресивний розвиток ленінської національної політики на Україні, про це не говорять”.

„На думку нашої делегації позитивні явища життя на Україні не посuvаються вперед однорідно і потрібно їх більше. Ми бачимо потребу сильнішого керівництва з боку партійних і урядових установ і більше послідовної ідеологічної праці в поборюванні залишків шкідливих понять і практикувань. Наприклад, нам говорили про **випадки буржуазного націоналізму серед письменників і студентів**, але в жадному випадку ми не могли дістати специфічних деталей цих обвинувачень. **Буржуазний націоналізм не був визначений.** В деяких місцях була тенденція таврувати як буржуазний націоналізм або як свого роду ухил домагання більшого вживання української мови в публічних інституціях. Такі залишки сталінської ери не допомагають правильно розв'язувати проблему мови”.

„Подібно стойте справа з парушенням соціалістичної демократії і **запереченням громадянських прав**. Коли ми розпитували про засудження українських письменників і інших, нам говорили, що вони не були **визначними письменниками**, що вони не були арештовані за свої писання, а були засуджені як вороги держави. Хоч ми не твердимо, що знаємо які міркування державної безпеки довели до ведення в таємності судового розгляду над цими письменниками, але ми повинні сказати, що такі **розгляди при закритих дверях ніколи не допомагають розв'язти сумніви і запитання**”.

„Об'єднана соціалістична економіка всього Рад. Союзу дає привід до певних проблем, які не завжди розв'язуються з належною увагою і чутливістю до національних почувань. Наприклад, деякі сектори економі-

ки підлягають юрисдикції всесоюзних міністерств у Москві — транспорт, комунікація, туризм і т. д.”

„Українські товариши кладуть сильний наголос на соціалістичний інтернаціоналізм, на братні відносини між українським і російським народами. Усе це корисне і помагає **обмінати пастку українського націоналізму**. Але однією наголос на цей аспект слугить для затъмарення або навіть заперечення іншого аспекту, а саме — справжній інтернаціоналізм може розвиватися тільки на базі найсвободнішого розвитку кожної нації”.

„Якщо секретар по культурі заявляє, що не можна видавать директив людям, якою мовою вони мають говорити, то можемо погодитися з таким підходом, наскільки він не є відбитком поняття, що це не має істотного значення, якою мовою говорять в Україні — аби лише будувався комунізм. Людей треба заохочувати говорити українською мовою і розвивати її в усіх ділянках життя в Україні. Треба створити клімат для її процвітання і взаємного розвитку з іншими мовами та культурами. Тільки тоді дух справжнього інтернаціоналізму буде існувати”.

„Наша делегація не задоволена відповідю міністра освіти, що нема домагання українських шкіл від тих українців, які виїхали поза терен УССР. Чи можливо, що українці в Москві або деінде поза Україною, вагалися просити дозволу на школи в українській мові, щоб **не бути затаврованими як «націоналісти»?** Чи є це випадок, де залишки російського шовінізму, помилки зі сталінської ери все ще залишаються? Чи усунення перешкод до змінення цієї ситуації відносно української мови поза Україною залежить від влади на Україні, чи від всесоюзного уряду, чи від обох, — нам не ясно, але, на наш погляд, це дефінітивно вимагає нового підходу від усіх заінтересованих”.

„Ми правильно поступили, що вислали делегацію. На нашу думку, вона повинна була війти багато раніше. Партії і комуністи, які працюють в середовищі українських національних груп в Канаді, **повинні перейти до наступу у висвітленні процесів у дії в УССР і підтвердити себе більш рішучо, як поборники справжніх національних прав українського народу**”.

„Багато партійних і непартійних людей в українських організаціях і людей різних політичних симпатій із занепокоєнням чекали, щоб почути результати відвідин нашої делегації. Наш звіт повинен **якнайскорше** стати публічним через мітінги, статті в газетах, інтерв'ю і т. д. Він не може бути трактований як внутрішньопартійне питання”.

Не дивлячись на домагання делегації, щоб звіт її був якнайскорше проголошений для широкого загалу, одразу кидаеться в очі великий розрив у часі. Делегація перебувала на Україні від 31 березня до 21 квітня включно. Пройшло п'ять місяців, закін ЦК комуністичної партії Канади схвалив звіт, а проголосив щойно на третій місяць — у грудні 1967 р. Отже на „найскорше“ проголошення звіту треба було чекати аж 8 місяців. Причину цього належить шукати у внутрішньопартійних розходженнях. Маємо відомості, що як між українським сектором партії, так і в ЦК голося були поділені: одні обстоювали потребу опублікування, інші — затаєння звіту. Перемогли перші, хоч не можна дивуватись другим: звіт містить стільки незвичин для правовірного комуніста ревеляцій, а то й обвинувачень, що викликав проти себе застереження. Вже одне те, що делегація виступила з протестом проти таємних судових процесів і тим самим поставила себе не рівні з недавно засудженим В. Чорноволом, мусило викликати неприхильність з боку ЦК. Згадки про націоналізм, про упослідження української мови, про гноблення української культури за рахунок „побудови комунізму“ не могли не видатися небезпечними. Однак треба дуати, що члени делегації самі були настільки стрівожені всім тим, що бачили і чули на Україні від найвищих партійних і урядових достойників, що вперто

домагалися і вимогли на ЦК проголошення звіту для запізнання „багатьох людей в українських організаціях і людей різних політичних симпатій” з фактичним невідрядним станом. І в цьому криється безумовний хоч і своєрідний позитив комуністичного звіту.

о. П. Фалько.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

ДОКУМЕНТ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ПРО РУСИФІКАЦІЮ УКРАЇНИ

Згідно повідомлення канадського англомовного видавництва „Пітер Мартін Букс”, на канадському книжковому ринку незабаром з'явиться книга англійською мовою канадського комуніста Івана Васильовича Коляски про русифікацію України, зокрема русифікацію освіти в українських радянських школах.

Книга під заголовком „Еджкейшен ін да Юкрейн” (Освіта в Радянській Україні) це документований обвинувальний акт, що розкриває справжнє обличчя російського імперіалізму в СРСР у відношенні до національних меншин, іхніх культур у Радянському Союзі та переконливо доводить облудність претензій СРСР на захисника прав національних меншин у всьому світі.

Книга Івана Коляски — це не наклеп. Це гірка правда, вивезена з серця України — з Києва. Автор книги, — уродженець Канади. В молодих роках, що випали на час важкої депресії в Канаді, захопився ідеями Маркса і став палким прихильником радянської системи. Після депресії, заробивши на прожигок, закінчив середню освіту й вступив у Саскачеванський університет, де одержав перший науковий ступень. Педагогічний факультет закінчив у Манітобському університеті, а магістерську дисертацію по історії захистив у Торон토ському університеті. Пізніше працював викладачем середніх шкіл і мріяв поїхати в Київ та побачити Україну. Мрія збулася — у 1963 році Коляска поїхав на два роки у Київ. Це були найстрашніші роки його життя. Щирий український комуніст, послідовник марксистко-ленинських ідей, який все своє життя присвятив канадському комуністичному рухові, вперше збегнув, яку нелюдську несправедливість російські представники радянської влади застосовують супроти українського та інших неросійських народів на терені Радянського Союзу.

У передмові автор пише: „Сучасна політика російських політиків на Україні не тільки розбігається з тим, що проповідувалося і навіть практикувалося у ранні роки закріплення радянської влади, але являється суцільним порушуванням кожного принципу національного питання закріпленого Ленінськими засадами, порушенням кожної резолюції, кожного декрету партії і уряду та самої Конституції СРСР, що гарантує викладання в школах рідною мовою”.

Реклямуючи нову книгу, видавництво видало окремий памфлет англійською мовою, в якому інформує про зміст книги і, між іншим, пише такс.

„Детально, акуратно і точно документована студія Івана Коляски вказує, що історичні стремління російського імперіалізму — відомі в світовій історії з часів Івана Грозного — існують до сьогодні, не зважаючи на заперечливі заяви радянського уряду. Московські князі впродовж століть намагалися підкорити собі національні меншини на своїй території, накидуючи їм свою мову, культуру та своє панування. Від Івана Грозного до Леоніда Брежнєва — національна політика, в основному, та сама.

„Ленін говорив про важливість збереження культури, мови та прав національних меншин. Проте, як доводить Іван Коляска, керівники радянського уряду, спекулюючи ідеями Леніна, поспішенно й безпощадно руйнують права всіх національних меншин з метою

затерти різниці з зросійським народом та злити національні культури у одну культуру Радянського Союзу на базі російської мови й культури”.

Основне завдання книги — це висвітлити справжній стан освіти на Радянській Україні. Автор доводить, що росіяни систематично й наполегливо намагаються викориніти українську мову й культуру на землях України. Шляхом статистичного аналізу, автентичною документацією, офіційними заявами уряду та на підставі власного досвіду автор доказує, що росіяни домінують та повністю контролюють систему освіти на Україні. Він документально доказує, що політика уряду явно знеочочує молодь вивчати і користуватися українською мовою в середніх школах, вищих учебних закладах та університетах; що українцям забарикадовані дороги до особистих та професійних успіхів, якщо вони не відмовляються від рідної мови й культури та не приймають мови й культури своїх господарів — росіян.

Памфлет теж містить позитивні відгуки на книгу деяких визначних канадців, які мали можливість прочитати її в рукописі. Сенатор Павло Юзик, наприклад, оцінюючи проникливу студію І. Коляски, пише, що вона „викриває справжній стан освіти в сучасній Україні, стан, що неодмінно приголомить багатьох науковців і читачів та стане пересторогою всім, кому дорога спадчина демократичного устрою, свобода одиниці та нації”. Проф. політичних наук Торонтоського університету, Френклін Грифітс, підкresлюючи наукову вартість книги каже: „Для науковців, які цікавляться національними проблемами Радянського Союзу, ця книга представляє велику цінність своїми статистичними даними, що виразно вказують на факт дискримінації українців та інших національних меншин в СРСР”. Член Білоруського Філологічно-Науковою Інституту др В. Жук-Гришкевич пише так: „Ця праця цінна тим, що вона базована на недоступних нам радянських джерелах та на особистому досвіді вчителя, який мав можливість поглянути зближко на національні відносини в СРСР”. А єдна думка сенатора Ріела Беліеле: „Факти, подані у книзі, викликають симпатії читача до українців, до їхньої боротьби за збереження рідної культури на рідній землі”.

Видавництво повідомляє, що бажаючі набути цю книгу вже можуть надсилати свої замовлення разом з грішми (у м'якій оправі \$2.50; у твердій — \$5.00) на адресу:

Peter Martin Books,
17 Inkerman Street, Toronto 5, Ont., Canada.
Галина Мухин.

КІЄВУ 1400 РОКІВ

Видавництво київського журнала „Мистецтво” видало інформаційну брошуру „Київ запрошує гостей”. Брошуря написана українською мовою, має багато ілюстрацій, в тім чимало кольорових, серед яких переважають світлини історичних архітектурних споруд, зокрема церков. Зміст брошури склерований на те, щоб заохотити людей до оглядин столиці України і пізання пам'яток давнини Києва, якому, як стверджується в брошурі, минуло вже 1400 років. Основний зміст брошури, як і її поліграфічне оформлення, свідчать, що редакція цього цінного видання перебувала в руках українських патріотів.

УКРАЇНСЬКА ВИСТАВКА В Н. ЙОРКУ

В пам'ятні дні листопада м. р., коли відбувався Світовий Конгрес Вільних Українців та й після його закінчення, тривала цікава виставка українського ужиткового мистецтва і зразків української ноші, розташована у великому виставковому вікні банку „Найт Федерал Севінгс енд Лон Ассосіейшен”, що міститься в Н. Йорку на розі 45 вул. і 1 евню, через вулицю від

будинків Об'єднаних Націй. До банку дуже часто заходять службовці ОН, як рівно ж туристи, що прибули на відвідини цієї світової організації. На виставці були показані писанки, кераміка, гаптовані пояса та інші речі українського стилю й побуту, які викликали у чужинців впovні заслужене захоплення.

**

У Львові впорядковано першу велику посмертну виставку творів лавреатки Шевченківської премії маларки Олени Кульчицької, яка померла 8 березня м. р. Експоновано близько 400 творів — олія, акварель, графіка, офорті і серію килимів.

*

Академик Василь Касіян, про якого при іншій нагоді ми згадували в числі УПСлова за лист.-грудень 1967 р., повідомив, що закінчено вже працю над 5 томом історії українського мистецтва, який обімає період 1920 — 1939 років.

*

Минулорічну премію вгалузі журналістики й публіцистики президія Спілки журналістів України признала Інні Барвінок, Федорові Маківчуку та Петрові Кравчуку з Канади. Цьому останньому за „журналістичну діяльність в канадійській прогресивній пресі“. Хвалитися нема чим!

ПОЧЕСНІ ГОСТИ В С. БАВНД БРУК, Н. Дж.

Дня 10 листопада м. р. відвідав Осередок нашої Церкви в С. Бавнд Брук Президент Укр. Народної Республіки в екзилі М. Лівицький, якому товаришував голова Представництва УНРади в США директор І. Крамаренко. М. Лівицький зустрівся з Вл. Мстиславом і відбув з ним довшу розмову. Ця розмова відбулася напередодні 1-го Конгресу Вільних Українців і торкалася з ним пов'язаних справ.

*

Дня 29 листопада м. р. відвідав Осередок Церкви в С. Бавнд Брук голова Проводу Українських Націоналістів Олег Штуль-Жданович, якому товаришував проф др Городиський. При цій нагоді О. Штуль-Жданович відбув довшу розмову з Вл. Мстиславом. Ця розмова в основному торкалася пляну майбутньої діяльності Секретаріату, що його покликав до життя 1-й Світовий Конгрес Вільних Українців.

*

На протязі місяця листопада м. р. Осередок нашої Церкви в С. Бавнд Брук відвідало дуже багато гостей. Серед них переважали делегати 1-го Світового Конгресу Вільних Українців, що відбувся в Нью Йорку 16—19 листопада м. р. Поза делегатами від православних українців, відвідали Церкву-Пам'ятник та музей і цвінтар при ній і численні представники інших віровизнань. Були люди з Європи, Канади, Бразилії, Аргентини, Венесуелі та далекої Австралії. Всі воні були захоплені баченям у С. Бавнд Брук.

ЗГАДАЛИ ПРО ЮРІЯ ДРОГОБИЧА

Доктор історичних наук Мишко вмістив в газеті „Молода Україна“ розвідку про Юрія Дрогобича, вченого з 15 стол. Автор, згадуючи про недавно знайдені праці Дрогобича, стверджує, що його наукова діяльність в багатьох країнах Зах. Європи ще мало вивчена. Тепер з'явилася більші можливості занятися цією темою. Важливим завданням є відшукати наукові праці Дрогобича в галузі астрономії й медицини, які розкирили б нам всю творчу діяльність цього нашого вченого.

Др Мишко закликає повніше й глибше вивчити нау-

кову спадщину Ю. Дрогобича, якій зробив чималий вклад у розвиток світової науки й культури.

ВІДБУВСЯ СУД НАД В'ЯЧЕСЛАВОМ ЧОРНОВОЛОМ

Дня 15 листопада м. р. відбувся у Львові суд над видатним українським журналістом і літературознавцем В'ячеславом Чорноволом, якого присудили на 3 роки ув'язнення. Чорновіл є відомим ширшим колам української громадськості в Україні і на еміграції у з'язку з його мужнією оборонюю в'язнених діячів української культури.

УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У МІЖНАРОДНІЙ АМНЕСТІЇ

(Вашингтон, УІС „Смолоскіп“). 9 грудня 1967 р. в Нью Йорку і 10 грудня у Вашингтоні відбулися зустрічі членів і прихильників відомої організації „Міжнародна Амнестія — США“. В одній і другій зустрічі взяло участь приблизно по 50 осіб і вони (зустрічі) відбулися в характері прийняття для відзначення Дня Прав Людини.

На Нью Йоркську зустріч, яка відбулася в помешканні А. Бененсона, були запрошені з українців і брали участь Анна Процик, Марта Скорупська, Володимир Одайник, др Богдан Шебинчак і др Сочинський.

Вашингтонська зустріч відбулася в домі Екзекутивного директора „Міжнародної Амнестії — США“ Поля Ляйонса і в ній брали участь українці — Надія Зінкевич, Слава Зелінська й Степан Олійник.

В обидвох зустрічах взяли участь представники американського й чужинецького світу, яким на серці лежить доля в'язнів, які змагаються за свободу та право вислову в своїх країнах.

На Вашингтонській зустрічі була сестра довголітньо переслідуваного югославського патріота Михайла Михайлова — Марія, а також бувший Південнов'єтнамський амбасадор в США — Тран Ван Дінг зі своєю дружиною.

Українські представники інформували керівників „Міжнародної Амнестії“ та присутніх учасників про українських політичних в'язнів в ССР, про появу книжки В'ячеслава Чорновола „Лихо з розуму“ та умови життя наших в'язнів в таборах Мордовії.

Лондонське бюро „Міжнародної Амнестії“, а також американське в США, розглядають справу українських політичних в'язнів в ССР і плянують поробити різні ззаходи в їхній обороні.

ПРО „КАТА УКРАЇНИ“ ЕРІХА КОХА

Свого часу Владика Мстислав помістив був на сторінках відомого щоденника „Нью Йорк Таймс“ платне повідомлення про крівавого гавляйтера України, Еріка Коха, який мав служити обидвом розпинателям України одночасно: Сталінові і Гітлерові. В доказ цього твердження Владика Мстислав подав цей вельмизнанчий факт, що й досьогодні Ерік Кох не був суджений за свої злочини — ані на терені ССР, ані на Україні. Отже, це була креатура з подвійним катівським обличчям, але щодо населення України в нього було лише одне антиукраїнське обличча.

На потвердження опінії Вадики Мстислава нехай послужить понижчі рядки. Нещодавно дістав я (від свого приятеля-політика, також недавнього емігранта з комуністичної Польщі — книжку на 272 сторінки друку, видану польським „Інститутом Літерацьким“ у Парижі, який видає знаний у світі місячник „Культура“). Йосиф Мацкевич написав повість про трагічну долю лонського козака Олександра Кольцова, якого воєнна хуртювина занесла з родиною на терен Західної Європи, щоб там зложити свої зблілі кости в місті Лінц, над річкою Дравою, в Долішній Австрії. Доля-

трагедія його дітей, це тема близкучо написаної по-вісті п. наг. „Контра”.

На 59-60 сторінках повісті-репортажу з часу Другої світової війни відомий нам, українцям, автор і журналіст Йосиф Мацкевич пише таке: „Надовго перед початком кампанії, дnia 24 квітня 1941 року, Гітлер по-клікав до себе міністра Розенберга, і сказав йому: Герінг опрацьовує чотирьохлітній плян для теренів, які здобудемо на Сході. Всі природні багатства треба буде негайно перевозити до Німеччини. Політичною сторінкою займеться Гімлер, який має тверду руку. — Дня 1 вересня 1941 року новопризначений Райхскомісар України, Ерік Кох, заявив: „Українці є пра-слов'яни. Буду рядити ними при помочі махорки, горілки і нагайки”... Урядування райхскомісара України, Коха, в скорому часі набрало такого провокативного (супроти українців — М. Ф.) характеру, і то про-советського, що у німецьких військових колах була широко розповсюджена така анекдота: Коли Сталін, зимою 1942-43 року роздавав на Кремлі нагороди-ордени, то перше відзначення відложив він на бік, кажучи: поки цей найвищий орден ще не можу дати, бо на нього заслужив собі райхскомісар України, Ерік Кох. Під цю пору він знаходиться на своєму пості на Україні, і він там необхідний для советських інтересів”....

Досить сказано автором книжки, Йосифом Мацкевичем, виданої в Парижі польською мовою, ще в 1957 році. Ми скажемо: ця жахливо правдива анекдот народилася не без свого „батька”. А ним була служба на два боки, двом найлютішим катам України і вільного світу — закаптуреного комуніста, легендарата Еріка Коха.

М. Ф.

50-ЛІТТЯ ЧЕТВЕРТОГО УНІВЕРСАЛУ

З нагоди 50-ліття IV-го Універсалу Центральної Ради проголошення повної незалежності Української Народної Республіки, в неділю 28 січня, в церквах нашої Митрополії в США були відправлені молебні за крашу долю Українського Народу. В ту ж неділю, під час Сл. Божої, в заупокійній ектенії, згадувалось погляглих геройів і мучеників нашого народу, в тім учасників героїчного бою під Крутами, 50-ліття трагичної смерти яких сповнилось 29 січня ц. р.

ЛИСТОПАДОВИЙ ЗРИВ

Заклик.

В дні 1 листопада м. р. був розісланий заклик до всіх учасників Листопадового Зриву зголосуватися на по-дану внизу адресу в цілі заснування ювілейного комітету на 1968 рік. Цей заклик був поміщений в кількох наших тижневиках Канади та в „Свободі”, за що й широ дякуємо їм. До багатьох інших часописів не міг підписаний вислати заклику, бо не мав адрес, або не було змоги.

Досі зголосилося кільканадцять осіб, які повністю схвалили наш задум, щоб у ювілейному році згуртувати в одному комітеті всіх ще живих учасників Першого Листопада та зібрати від них неопубліковані досі спогади і вірно наскільки передбіг подій того часу. Це остання нагода, щоб заговорили ще живі творці Листопадового Зриву з відстані 50 літ, й тому бажаємо, щоб про цей свій обов'язок довідалися вони.

Просимо всі українські часописи Канади, Америки, Південно-Американських Республік, Європи та Австралії, які не одержать цього заклику, передрукувати його, бо не маємо адрес, а також це не під силу одній особі виконати. Рівночасно просимо всі ті редакції прислати свої адреси, щоб створений комітет мав змогу в будущому комунікуватися безпосередньо зі всіма часописами світу.

Всім, що помогуть нам в цьому, сердечно дякуємо та відмітимо їх добру волю в своїх протоколах.

Д-р М. Гуцуляк,
четар УГА, учасник
Листопадового Зриву у Львові.
2991 West 42nd Ave.
Vancouver 13, B. C. Canada.

ЗІ СВІТУ

ЖИТТЯ В СССР ОЧИМА ПОРТУГАЛЬЦЯ

Мюнхенський тижневик „Християнський Голос” містить виписки з репортажу португальського священика о. Альваро Мірандо Гомес дос Сантоса про його подорож на один з Міжнародних наукових Конгресів, який відбувся в Москві в 1966 році.

„На кордоні, пише о. Сантос, сов. сторожа з автоматами в руках веліла всім висісти з автобуса. Докладно перешукали наш багаж. Формальності довгі й дрібничкові. Пересягрили нас, щоб не віддаливалися. Відтак доручено опіку над нами агенції Інтурист. Прovidник-жінка доглядала нас всю дорогу й показувала нам лише те, що мала доручення показати.

Подорожніх розміщували по готелях за вказівками агенції і в тому не має вибору. Ментальність росіян відбилася в завважах одного з членів конгресу, який говорив по французьки: „для нас не є важливим мати холодильники та телевізорні апарати. Ми передусім мусимо першими опанувати міжпланетарні простори й поширити соціалізм у всьому світі”.

Назагал люди виглядають нежитярадісними. Лише почавши від Харкова і Києва все міняється: в підземці і по крамницях люди розмовляють голосно, перекликаються між собою на вулиці. Не є це, щоправда, зміна політичної системи — це виявляється вдача української людини. В Харкові автобус з учасниками конгресу проїжджає біля церкви. На наполегливе додавання, провідниця з Інтуристу погодилася зайти до церкви із своїми „лідопічними”. Відправлялася Служба Божа, було багато людей, але з молоді с. Сантос зауважив не більше десятка хлопців і дівчат. При виході з церкви інтуристка заявила, що „все те (релігія) за 15-20 років буде зліквідована”.

Звернув увагу о. Сантос і на те, як тяжко працюють в СССР жінки при направах шляхів або на будівництві.

МІЖРАСОВІ ПОДРУЖЖЯ В США

Найвищий Суд в США визнав протиконституційними ті стейтові закони, які забороняють мішані міжрасові подружжя й визнають їх правно недійсними. До цього часу такі правні заборони мали 16 південних стейтів. Припускають, що рішення Найвищого Суду приспішить расове змішання в цій країні. Проте інші суспільні обсерватори мають протилежну думку. Вони твердять, що й без правної заборони в усіх стейтах США мішані міжрасові шлюби є відсотково дуже нечисленні. Зокрема були й є кількісно незначні подружжя чорних з білими.

БЕЗСЛАВНА СИЛА: НАРИС ЕКУМЕНІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Під такою назвою вишла книга професора богословія університету в Глазго Джана Гендерсона. Автор підає екуменізм нищівні критиці. На його думку екуменізм — всесвітне ошуканство. Двозначне зрозуміння й двозначна мова проявляється у всьому: мову вживають радше для приховання, ніж для розкриття своїх

мотивів. Є це джерело загального розчарування, оскільки зменшується значення існуючих Церков. Сама ж ідея створення єдиної Церкви є образом Бога. Треба покаятися тим, у кого народжується бажання привести все до єдності, бо тоді любов легко заміниться в жалобу влади. Якщо така єдність буде осягнута, можна сподіватися навіть присудів смерті для „нонконформістів”. Велика Церква, якщо коли небудь і повстане, здібно буде заборонити вимоги й канони християнства. Назагал, створення такої Єдиної Великої Церкви збільшить до краю взаємну незгоду. Бачимо в цій книжці багато пересади, викликаної побоюванням автора перед евентуальним розростом влади, керівництва Церкви чи то в особі Патріарха-Папи, чи Соборів.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ФЛІРТ

Один з найбільш визначних сучасних німецьких богословів, проф. др Карл Ранер, праці якого широко відомі в світі, в розмові із співпрацівником еспанського часопису „АБЦ” в Мадриді, висловив пересторогу перед діялом католиків з марксистами, який є більш небезпечний, ніж корисний.

Згадавши про діялог, який відбувся в Маріенбаді (Чехословаччина), о. др Ранер є переконаний, що марксисти використають ці розмови для своїх політичних цілей, а поневолені комуністами християни будуть мати вповні оправданий жаль до своїх західних братів, що розпочали небезпечний флірт з гнобителями християнства.

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ БУДИЗМУ

Навчаючи про десять головних гріхів, які обтяжують людину, Буда визначив десять заповідей, що дають змогу послідовникам його науки уникати тих гріхів:

- 1) Не вбивайте. Шануйте кожне життя.
- 2) Не крадійте і не присвоюйте собі чужого. Давайте змогу кожному користати з плодів його праці.
- 3) Уникайте нечистоти і будьте непорочними.
- 4) Не говоріть неправди. Будьте правдивими, але правду висловлюйте в той спосіб, щоб була вона розумною й лагідною і щоб нікого не ображала.
- 5) Не вигадуйте і не поширюйте лжі. Ще сваріться. Стреміть бачити добрі прикмети в своїх близких й помагайте їм боронитися перед ворогами.
- 6) Не кляніться. Говоріть зі скромністю й повагою.
- 7) Не тратьте часу на пусті балашки. Говоріть лише доцільне, або — мовчіть.
- 8) Не майте ані пожадливості, ані заздрості. Радійте щастям інших.
- 9) Очищайте невпинно ваше серце від злоби. Відкрайте від себе гнів, досаду й злі наміри. Не збуджуйте в собі ненависті навіть супроти тих, хто обмовляє або чинить вам лихо. Будьте ласкавими й доброзичливими до всіх живих істот.
- 10) Звільніть ваш дух від неузвіту й намагайтесь пізнані істину для того, щоб не впадати у сумнів і неробити помилок.

Згідно навчання Буди, головними гріхами в людині є три гріхи тіла, чотири — язика й три — духа. Гріхи тіла: вбивство, крадіжка й тілесна нечистота. Гріхи язика: лжа, образа, обмова й пусті балашки. Гріхи духа: скupість, ненависть і помилки.

ЧИ КОМУНІСТ МОЖЕ ОХРЕСТИТИ СВОЮ ДИТИНУ?

Це питання, яке поставив перед своїми читачами московський часопис „Советская Россия“. Дискусію викликала стаття про одного кандидата комуністичної партії, який на домагання своєї віруючої матері погодився охрестити дитину. Це було причиною неприняття того кандидата до партії. Читачі осудили постанову партійної верхівки, але редакція „Сов. Россия“ виправдовує її й пише: „автори листів дуже знають,

що практикування релігійних звичаїв не можна поєднати зі званням комуніста, навіть якщо в даній країні є гарантована свобода совісти“.

I МОСКАЛІ СТАЮТЬ „ЕКУМЕНІСТАМИ“

Під таким заголовком місячник „Світло“ друкує ногатку, що Ленінградський митрополит Нікодим Ротов відвідав Рим, щоб „поклонитися святым гробам Первозваних Аостолів Петра і Павла“. На летовищі привітали його ватиканські достойники під проводом архієп. Віллебранда, а Папа приняв Нікодима в своїй літній резиденції. З цієї причини й заговорили про „екуменізм“ росіян. Забули, однак, що ради здійснення гасла „третій Рим — Москва, а четвертому не бувати“ Нікодим і його соратники визнають себе прихильниками сучасних церковно-релігійних рухів. Та чи поздоровиться від того визнання „першому“ Римові — ще не знати.

КОРОТКІ ВІСТКИ

* В Греції відчувається нестача духовенства. Є до 1.000 парафій, переважно на півночі країни, позбавлені душпастирської опіки. Щоб зарадити лихові, грецький єпископат висвячував людей без богословської освіти, а іноді — напівписменних. Новий грецький уряд рішуче спротивився такій практиці.

* В США повстала „Національна Асоціація пастирського оновлення“, яка, не дивлячись на рішучу заяву Папи Павла VI за захованням в Католицькій Церкві священичого целібату, вирішила далі провадити акцію в обороні вільного вибору для священиків між одруженням і целібатом.

* В Москві видано працю Н. А. Решетнікова п. н. „Клерикалізм“. Православне вчення про кінець світу автор змальовує, як використання клериками страху перед страшним судом при вихованні рабів капіталізму. Поляки кажуть: „в кулко, Мацею“. Так і комуністи: нічого нового видумати не можуть хоч і пишуть про релігію вже 50 років.

* На черговому католицько-протестантському діяльності в Нью Йорку о. Д. Кемпіон, І. С., який виконує у Фордамському університеті обов'язки керівника міжконфесійних справ, заявив, ніби сучасний католицизм відмовився від надмірного релігійного конформізму і вже не є давнім авторитарним монолітом.

* „Вісник Західно-Європейського патріаршого екзархату“ (моск. патріархі) надрукував Послання Сербського патріарха Германа, в якому обвинувається незалежну Сербську Церкву закордоном, що ніби то вона порушила свій моральний і духовний обов'язок у відміну до Церкви в Сербії, яка визнавала завжди себе вільною, хоч і була у великому політичному поневоленню, та яка заховала канонічну єдність зо всіма Православними Церквами. А в тім і з Московською підсортовою, але це (додамо від себе) не дуже велика честь.

* Нещодавно в Женеві (Швейцарія) відбулися наради Товариства „Пацем ін Терріс“ — Мир на Землі. Присутній там американський сенатор Фулбрайт обороняв теорію, що людина є тільки твариною і було б небезпечною ілюзією думати, що ми є дітьми Божими.

* Славний президент США Абрахам Лінкольн в своїй промові, виголошенні 27 січня 1838 року, закликав співгромадян до боротьби з проявами самосудів і дикої сваволі. „Нехай кожний американець поклалеться кров'ю Революції ніколи не порушувати законів країни; нехай кожна маті зашептить в своїй дитині пошану до закону; нехай ця пошана стане політичною релігією нації і нехай молодий і старий, багатий і убогий, суворий і веселий — всіх статей і мов, кольорів і життєвих умовин приносять жертви на вівтарях права“. Ці слова Лінкольна з-перед 130 років промовляють і нині до кожного американця, як заповіт громадської честі.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВІ

АРХИПАСТИРСЬКІ ВІДПРАВИ

В місяці січні Блажен. Владика Митрополит Іоан відправляв тільки у Філадельфії, а саме: в неділю 7. I., перший день Різдва Хр., в катедрі св. Володимира; в неділю 13. I. в церкві Св. Покрови і 19. I., на Водохрестя, в катедрі св. Володимира.

З огляду на те, що в місяці січні Вл. Архиєпископ Мстислав переходив повну лікарську перевірку стану його здоров'я, він відправляв лише в суботу 13 січня в катедрі св. Володимира в Нью Йорку, очолюючи похоронні відправи по св. п. о. Л. Весоловському.

Вл. Епіскоп Олександер у місяці січні відправляв у Чікаго: 7. I., перший день Різдва Хр., в катедрі св. Володимира, 8. I. в церкві св. Софії, 9. I. в церкві свв. Петра і Павла, 19. I., на Водохрестя, в катедрі св. Володимира та в неділі 21 і 28 січня в тій же катедрі. В неділю 14. I. Владика Олександер очолив Сл. Божу, з нагоди церковного Н. Року, в церкві Св. Андрія в С. Бавнд Брук.

БОЛЮЧІ ВТРАТИ

Знову великий смуток оповів нашу Церкву в США. В суботу 13 січня поховано на цвинтарі Церкви-Пам'ятника в С. Бавнд Бруку св. п. протопресвітер о. Лева Весоловського і о. Івана Савчука, які упокоїлися в Бозі в ніч з 9 на 10 січня. Обох, вельмизаслужених перед нашою Церквою священиків прощають Єпископи і численне Духовенство та велика кількість вірних, цим самим виявляючи до них велику пошану, любов і вдячність за тяжкий труд їхнього пастирського служіння Богові і Рідній Церкві.

Чин священичого похорону св. п. о. Івана Савчука було відправлено в церкві Св. Покрови в Філадельфії, а останню Св. Літургію в церкві св. Андрія в С. Бавнд Бруку. Очолив ці відправи Блажен. Вл. Митрополит Іоан, якому сослужило Духовенство Філадельфійського і Ньюджерзького деканатів.

Похоронні відправи над домовиною св. п. о. Лева Весоловського відбулися в катедрі св. Володимира в Нью Йорку. Чин священичого відпівання 12 січня очолив Владика Олександер, а Св. Літургію 13. I. Вл. Архиєпископ Мстислав, якому сослужили Єпископ Олександер і численне духовенство.

Поховано о. Івана Савчука в суботу 13. I. передпологічно, а о. Лева Весоловського того ж дня пополудні. Останню панахиду за душу о. Л. Весоловського було відправлено в церкві св. Андрія в С. Бавнд Бруку. Очолив її Вл. Митрополит Іоан, якому сослужили Архиєпископ Мстислав, Єпископ Олександер та численне духовенство з дооколичних деканатів.

Нехай же Всемилостивий Господь оселить душі наших дорогих Покійників у Своїх небесних оселях і цим нагородить їх за довголітній усердну службу Богові й Українському Народові.

Вічна пам'ять Покійним!

22 СІЧНЯ В КОНГРЕСІ СІША

В понеділок 22 січня, з нагоди 50-тих роковин видання IV-го Універсалу Центральної Ради та проголошення повної Незалежності Української Народної Республіки, молитву перед початком засідання Сенату США виголосив о. декан і настоятель катедри св. Володимира в Чікаго протопресвітер Ф. Білецький. Того ж дня, засідання Палати Репрезентантів США започаткував молитвою о. Р. Данильчук, укр. катол. декан у Піттсбургі.

Після відчитання молитов сенатори і конгресмени виголошували з конгресової трибуни заяви, висловлюючи в них свої симпатії до боротьби Українського Народу за волю і державність України.

НОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ

В неділю 24 грудня м. р., в церкві св. Тройці в Нью Йорку, Вл. Архиєпископ Мстислав рукоположив у сан ієрея о. диакона Степана Сліпка, якого призначено настоятелем церкви Св. Духа в Сліквилл, Па. Дотеперішнього її настоятеля прот. И. Крету призначено настоятелем церкви свв. Петра і Павла в Вілмінгтон, Дел.

Всеч. о. Павла Шірука призначено настоятелем церкви св. ап. Луки в Сиракюзах, Н. Й.

КАЛЕНДАР НА 1968 РІК

Книжний склад Консисторії повідомляє, що календар нашої Церкви на 1968 рік уже на вичерпанні. Залишилось усього кількадесят примірників, а тому, хто бажає мати цей цінний календар-альманах, — повинен поспішити з замовленням. Ціна окремого примірника з пересилкою тільки \$2.00.

БUDЖЕТНА СЕСІЯ РАДИ МИТРОПОЛІЇ

Дня 29 грудня м. р. відбулася бюджетна сесія Ради Митрополії нашої Церкви. Ії попередило засідання Контрольної Комісії, яке відбулося 28 грудня. Перед початком сесії о. прот. П. Фалько відправив молебень, на якому були присутні Владики Митрополит Іоан, Архиєпископ Мстислав, Єпископ Олександер та члени Ради й Контрольної Комісії.

Сесія Ради Митрополії відбулася під головуванням Блажен. Митрополита Іоана. Це була перша сесія Ради після обрання Собором у жовтні 1967 р. її нового складу. У зв'язку з цим, відкриваючи сесію, Вл. Митрополит перевів одночасно вибори нової Президії Ради, до якої обрано о. протопресвітера Ф. Білецького, як заступника голови Ради, а проф. В. Завітневича на становище секретаря.

Загальний звіт про діяльність Консисторії й існуючих при ній установ зложив голова Консисторії Архиєпископ Мстислав. Цей звіт доповнили члени Консисторії та відпоручники центральних наших установ, а саме: Л. Івченко від Об'єднання Сестрицтв, Єпископ Олександер і проф. Ю. Бобровський від Шкільної Ради, проф. В. Завітевич від Науково-Богословського Інституту і прот. В. Дяків від Укр. Прав. Ліги. Зчергами голова Контрольної Комісії бр. В. Пипюк відчитав протокол з переведеної Комісією контролі фінансової господарки Консисторії.

Як виявило справоздання з виконання буджету на 1967 р., адміністративний бюджет Консисторії замкнено готівкою надважкою прибутків у сумі \$27,366.96. Рівно ж і фонд Церкви-Пам'ятника мав на 31. XII 1967 року \$12,927.74 готівки, себто суму, яка цілком вистарчить на покриття решти коштів поставлення іконостасу Церкви-Пам'ятника, праця над яким добігає кінця.

1967 р. був роком посиленої сплати позичок, що їх було одержано ще в 1961-62 рр. на будову Церкви-Пам'ятника. В тому році на сплату позичок і відсотків за них було видано \$59,734.92. З цього титулу Консисторія ще винна банків \$30,000 та парафіям і окремим особам \$11,540, разом \$41,540, себто майже таку саму суму, яку винні фондові Церкви-Пам'ятника ті парафії, що ще досі не виконали схваленого Собором Церкви в 1961 р. плану зборки пожертв на будову Церкви-Пам'ятника.

Коли йде про фінансову господарку Консисторії, то

вона довела до збільшення загальної вартості нашого маєтку в С. Бавнд Бруку в 1967 р. на суму \$96,679.56; разом же вартість нашого маєтку на 31. XII. 1967 р. випосила \$1,120,837.08.

На внесок Контрольної Комісії, Рада затвердила всі фінансові справоздання за 1967 р. та висловила голові і членам Консисторії подяку за їхню працю.

Зчорги Рада схвалила представлени Консисторією проекти бюджету на 1968 р., які затверджені в таких сумах: бюджет Консисторії \$187,877.74 і друкарні \$11,211.12, разом на суму \$199,088.86.

Зчорги Рада вибрала новий склад Консисторії, до якої ввійшли митроф. прот. Т. Форостій — заст. голови, прот. Б. Желехівський — секретар, прот. М. Земляченко — скарбник та члени: митроф. прот. С. Біляк, Людмила Івченко і Іван Леський. Крім того обрано комісію для опіки над студентами-теологами, до якої ввійшли прот. П. Мелех, прот. В. Дяків та др. М. Данилюк.

Всебічно обговорена на сесії справу т. зв. „Американської Автокефальної Православної Церкви”, до створення якої стремить у першу чергу Московська Патріархія, прагнучи цим шляхом зліквідувати всі національні православні Церкви в США. Окрім увагу Рада присвятила недавньому СКВУ та участі в цьому Конгресі Епіскопату, Духовенства і Мирян нашої Церкви. Висловлюючи, на внесок др. М. Данилюка, подяку членам делегації нашої Церкви, за їхню творчу й активну участь у праці Конгресу, Рада схвалила участь Вл. Архиеп. Мстислава в постійному Секретаріяті СКВУ.

Рада прийняла цілий ряд інших постанов, які будуть подані в черговому числі „УПСлова”, після одержання від секретаріату Ради протоколу сесії і точного тексту тих ухвал. Тут же згадаємо про делікі постанови, які мають загальне значення. Першою звільнено отців настоятелей і парафіяльних урядів від потреби відповідати на різні звернення чи то окремих осіб, чи то організацій, зокрема тоді, коли жадають вони статистичні дані про парафію, оминаючи при цьому Провід Церкви. Другою ухвалою, згідно з постановою Собору 1967 р., устійнено на 1968 р. мінімум постійної місячної платні для настоятеля парафії, який становить: для I-ої категорії парафій \$400, для II-ої категорії \$300 і для III-ої — \$175. Поділ парафій на категорії Рада доручила зробити Консисторії. Крім того, на внесок сестри Л. Івченко, передбачено у бюджеті на 1968 р. \$1000 на видання діточої енциклопедії, і на внесок бр. К. Варварова \$1000 на видання історії УПЦеркви в США.

Підsumовуючи працю цієї сесії Ради, Владика Митрополіт висловив багато цінних думок церковного і загальнонаціонального значення.

ПОДЯКА

Почувавши до милого обов'язку висловити мою найщирішу й сердечну подяку всім, хто привітав мене з 25-літтям єпископського служіння. Окрема подяка тим, що обдарували мене з цієї нагоди. Крім того дякую ще членам Ювілейного Комітету, для відзначення 80-ліття Блажен. Митрополита Іоана і 25-ліття моого єпископства, ВПреп. отцям: Т. Форостію, І. Гундякові, Ф. Білецькому, А. Селепіні, О. Мицикові, О. Потульницькому, Ф. Борецькому, І. Шнуреру, В. Олійникою, А. Кістю, М. Харіщакові, Б. Желехівському, С. Ганкевичу і П. Мелехові.

Не маючи змоги відповісти всім тим, що привітали мене з нагоди Свята Різдва Христового й Нового Року, цією дорогою висловлюю їм мою щирі подяку та бажаю їм багато Божих ласк і щедрот у 1968 році.

Замість витрат на пошту, складаю одночасно \$25 на Музей Церкви-Пам'ятника.

З любов'ю у Христі

† Мстислав, архиєпископ.

СТОРІНКА

ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОБ'ЄДНАННЯ СЕСТРИЦТВ УПЦЕРКВИ В США

ГОЛОВА ОБ'ЄДНАННЯ — ЧЛЕН КОНСИСТОРІЇ

На тому ж засіданні Ради Митрополії, під час обрання членів Консисторії, серед цивільних представників вірних було обрано і голову Об'єднання. Це, звичайно, не означає, що Голова буде активно втручатись у справи виключно церковного чи адміністративного значення, але вона може зосередитись, напр., на зв'язках між Консисторією і іншими церковними організаціями, які мають той чи інший спільний інтерес, як, наприклад, новстворена Виховна Рада, або її Організаційний Секретаріат, як також зв'язки і зносини між Шкільною Радою, Православною Лігою, Об'єднанням і Консисторією. В усікому разі — це велике довір'я до сестрицтв і Об'єднання!

КНЯЖИЙ ДАР РАДИ МИТРОПОЛІЇ

На засіданні ново-обраного складу Ради Митрополії, що відбулося 29 грудня 1967 р., після того, як Голова Об'єднання здала звіт з діяльності Гол. Управи за два з половиною місяці від Шостого Собору, вона звернулась до Ради Митрополії з гарячим закликом підтримати морально і матеріально видання Енциклопедії для Молоді, яку Гол. Управа запланувава вже рік тому і для якої вже потроху збираються кошти, а автори погодились написати свої статті безоплатно.

Після недовгої дискусії, Рада Митрополії ухвалила дати Об'єднанню Сестрицтв \$1.000 на видання Енциклопедії для Молоді. Цей княжий дар Ради Митрополії зменшує майже на одну третину потрібні для видання кошти. Решту мають доповнити наші сестрицтва.

Найбільш зрозуміння для важливості цієї великого справи виявили Деканальні Управи. Управа Деканату Нью Джерзі і Нижнього Нью Йорку, за підтримкою і допомогою духовенства на чолі з деканом протопресвітером А. Селепіною, свою працею заробила чималі кошти. Частину цих коштів (більшу) передано по образу над жертвенніком в Церкви-Пам'ятнику, а крім того асигновано на Енциклопедію \$100 з минулорічного Православного Дня.

Деканальна Управа Зах. Пенсильванії, на чолі з пані-маткою Голуяк і з активною допомогою секретарки А. Малюк, також виділила свою частку на цю велику ціль: вони прислали \$50 на золоту чашу, \$50 на Енциклопедію й 50 на Пенсійний фонд Духовенства.

Тепер черга за іншими Деканальними Управами і за окремими сестрицтвами. Кожне може зробити бодай невеличке підприємство і вислати гроші на Енциклопедію до Гол. Управи. Нехай за нашими сестрицтвами буде честь видання першої короткої Енциклопедії для Молоді, написаної простою і зрозумілою мовою.

Перше видання Енциклопедії буде в українській мові, а далішне — в англійській.

ПОМЕР ДУХОВНИЙ ОПІКУН ОБ'ЄДНАННЯ

9-го січня помер в Філадельфії протопресвітер, о. Іван Савчук, що був духовним опікуном Об'єднання Сестрицтв, призначений на цей пост Блаженнішим Митрополитом Іоаном.

О. Іван Савчук був одним із основоположників на-

шої Церкви в Америці, а останнім часом через хворобу відійшов від активної праці в парафії. Був духовним опікуном Об'єднання Сестрицтв та спілки молоді ОДУМ, оселю якої відвідував що-неділі влітку. Був активним діячем нашої Церкви до кінця, і головою Передсоборної комісії для останнього Собору її.

Б його особі ми втратили добrego священника і вірного слугу Нації! Вічна Йому пам'ять!

За труною о. І. Савчука голова Об'єднання і член контролної комісії пані Петричшин несліп прapor Об'єднання, а від Головної Управи був посланий вінок.

**

Замість квітів на могилу о. протопресітера
ІВАНА САВЧУКА

жергвую \$10.00 на Енциклопедію для Молоді, яку має видати Об'єднання Сестрицтв, і прихильником якої був покійний о. Протопресітер.

Людмила Івченко.

ЩО СЕСТРИЦЯМ ВБИРАТИ НА ГОЛОВУ

В минулій сторінці (за січень) ми говорили про ініціативу сестрицтва в Ірвінгтоні вишити і пошити однакові суконки для літа, а foto їхньої групи було подано там же. Ми писали, що треба обговорити проблему ко-синки чи шапочки для сестриць на богослужіннях та під час інших офіційних їх функцій.

Одна з наших сестер пропонує таку форму, яку бачила на виставці в ЕКСПО в Монреалі: навколо голови досить висока звичайна косинка не чисто білого, а суворого кольору (те, що американці називають „оф-вайт“). Ззаді звисає кінець, але не так, як у селянських хустках чи американських „бабушках“, гострим кінцем вниз, а навпаки: одрізаний кінець пришито гострим кінцем вгорі, а широким — донизу, і на ньому вишито взір. Звичайно, взір повинен бути для всіх сестрицтв однаковий, і відповідний до того, щоб його носять на хустці (чи шапочці) в церкві.

Цікаво буде почути думки наших сестриць про цей проект. Шоб ми могли здійснити спільній зразок ко-синки для всіх сестриць задовільно, сестриці повинні написати нам свою думку про це. Чекаємо листів для наступної Сторінки!

ЗВІТИ СЕСТРИЦТВ

Як і перед минулим Собором, Гол. Управа хотіла мати звіти сестрицтв і перед цим Собором, щоб подати нашій православній громаді картину того, що і скільки працюють наші сестрицтва. На жаль, більшість прислали свої звіти занадто пізно, щоб можна було зробити будь-які підсумки, одне сестрицтво повернуло нам анкету на тій підставі, що вони не розуміють по українському, а деякі сестрицтва прислали звіти майже в день від'їзду Голови Об'єднання на Собор.

Тому тепер ми подамо звіти скомасовані в один або кілька лописів безпосередньо в Сторінці Об'єднання пізніше. Ті, що затрималися із висиланням звітів, повинні зробити це тепер, щоб ми мали повну картину праці сестрицтв.

Сестрицтво Св. Ольги, Піттбург — членок 40, на зборах буває приблизно половина. Зорганізували Деканальну Управу. Членська вкладка — 25 центів на місяць. Від продажу вареників та ін. заробляють річно \$5.000 — 6.000. Мають свою касу і книговодство. Голова Сестрицтва — Анна Стак, секретарка — Неллі Королішин.

Сестрицтво Св. Ольги, Вашингтон, Д. С. — 31 членка, на зборах буває 75%. Організували концерти і відчitti; членська вкладка — 25 центів місячно. Прибутків за рік в середньому \$600. Мають свою касу і книговодство. Голова — Марія Мендрич, секретарка — Євгенія Григорів. Висilaють допомогу до старечого дому в Німеччині.

Сестрицтво Св. Ольги, церква Св. Покрови, Філадельфія, Па. — 32 членки, прибуло за рік 3, вибуло — 5. Сестрицтво поволі реорганізується після досить довгої перерви всталій праці. На зборах буває 12-15 сестриць. Культ.-освітня праця ще не розпочата. Членська вкладка — 25 центів на місяць. З членських вкладок мали понад \$300, з продажу вареників — \$200. На загальний фонд церкви в Філадельфії передано \$1.500, на облачення — \$270, на прикрасу церкви \$68, на хворих і квіти померлим \$48. Головою перед Собором була Марія Федоряка, секретарки тоді ще не мали, заст. голови — Любія Гичко, скарбник — Оля Лисецька.

Сестрицтво Пр. Діви Марії Неустаної Помочі в Геммонд, Інд. — Сестриць — 45; в 1967 р. вступило 2; на зборах пересічно буває 35 членок. Брали участь у з'їзді Об'єднання Сестрицтв, вислали 2 делегатки. Членська вкладка — 25 центів на місяць. Голова — Йосифа Даффансо, секретарка — Йосифа Стадник.

Сестрицтво Св. Ольги при церкві Св. Юрія Переможця, Трентон, Н. Дж. — Сестриць 41, в 1967 р. вступило 12. На зборах буває пересічно 10—15 сестриць. Брали участь в Деканальному Православному Дні. Відзначено свято кн. Ольги. Членська вкладка 25 центів в місяць. Прибутки — з членських вкладок \$280, пожертви \$89, тарільочна збірка \$490. Витрачено: у заг. фонд церкви — \$150, на облачення \$150, на прикраси церкви \$390, на хворих і квіти померлим \$146, на переслання пакунків у Бразилію \$32, до буд. священика \$400, подвір'я і інш. — \$100. Культ.-освітня праця ще не розпочата. Голова — П. Кононенко, секретарка — Анна Самосій. Мають власну касу і книговодство.

Сестрицтво Св. Софії в Нью Гейвен, Конн. — Сестриць — 15, на зборах буває 9—10. Брали участь у з'їзді Об'єднання естрицтв, вислали 2 делегатки. Культ.-освітня праця ще не розпочата. Членська вкладка — 25 центів в місяць. Прибутки: членські вкладки \$135, пожертви \$120, тарільочна збірка у церкви \$650. Витрачено: на облачення \$450, на прикраси церкви \$50, на викінчення зол. чаши \$10, на хворих \$10, на інші видатки \$280. Сестрицтво має свою касу і книговодство. Голова — П. Буцька, секретарка — Лідія Мартінс.

Сестрицтво при церкві Св. Діви Марії в Честер, Па. — Членок — 42, в 1967 р. вступило 4. Збори відбуваються що-місяця; на зборах буває 10—15 осіб. Культ.-освітня праця ще не починалась. Сторінка Об'єднання не читається. Членська вкладка — 25 центів на місяць. Передано на іконостас Церкви-Пам'ятника \$175. На допомогу школі — прибл. \$100. Мають власну касу і книговодство. Голова — Марія Михальцевич, секретарка — Катерина Попек.

Сестрицтво Св. Ольги в Дітройт, Міч. — Членок 25, які платять вкладку, а допомагають в праці сестрицтва багато жінок. Прийнято в 1967 р. — 2, вибуло — 2. Засідання управи с-тва відбуваються що-місяця (поприрені), а заг. збори раз на рік; пересічна кількість присутніх — 20-25. Співпрацюють з параф. урядом, параф. школою, Прав. Лігою (яка в Дітройті україномовна). Делегаток на з'їзд Об'єднання не висилали; культ.-освітня праця ще не розпочата, але є гурток вишивальниць. Культурно-освітня праця взагалі провадиться Параф. Радою та Школою, (але для сестриц зокрема також треба культ.-освітньої праці, спеціально для молодих мам, які мають виховувати нових парадіян наших церков — Ред.). Членська вкладка 25 цент. на місяць. Прибутки: членських вкладок \$85, пожертв \$785, розгривки та писанкові вечорі, обіди і продаж \$4097. Передано на будівельний фонд церкви \$2938, на облачення \$140, на прикраси церкви \$240, на хворих і квіти померлим \$238, вислано пожертви і подарунки \$55, новий гріб на Плащаницю \$325, услаткування помешкання о. настоятеля \$381, господарчі видатки \$254. Сестрицтво має окрему касу і книговодство, але гроші передає в загальну касу парафії. Голова — Анна Грицик, фін. секретар — Л. Кароль Панова.

Д О П И С И

35-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНСТВА митр. прот. ОМЕЛЯНА МИЦІКА

У неділю, 3 грудня 1967 р. українська православна парафія Успіння Пресвятої Діви Марії в Честер, Па, відзначила 35-літній ювілей священства свого настоятеля митр. прот. Омеляна Миціка.

Перед привітанням Преосвященного Єпископа Олександра, було поблагословлено у церкві прот. В. Уманцем новозакуплені дарунки для о. Ювілята, а то: нове облаченння, палици і стихар.

О год. 10:45 ранку іподиякон Омелян Богдан Мицьк та Іван Бартіш (який тепер перебуває на вілдпустці з війська) супроводили Преосвяще. Єпископа Олександра з парафіяльного дому до церкви, де Його привітав з хлібом і сіллю принципал гайскул з Клеймонт, Дел., п. Іван Михальцевич, а у притворі церкви настоятель парафії — ювілят митр. прот. Омелян Мицік.

Під спів „Достойно є”, у супроводі духовенства, вівіншов Владика до церкви та, помолившись перед царськими дверима, поблагословив і привітав людей під спів хору „Тон деспотін”. По облаченні Єп. Олександра, під час якого виголоси подавав протодиякон Володимир Поліщук та співав облачальні пісні церковний хор під орудою інж. Сергія Шевченка, Преосвяще. Єп. Олександер поблагословив піднесену дітьми новозакуплену парафію митру та передав її о. Ювіляту, та також і малого формату Євангелію, яку подарувала для церкви пані Катерина Благітка.

Архієрейську Св. Літургію відслужив Преосвяще. Єп. Олександер в сослуженню protопресвітера Івана Гундяка, прот. В. Уманця, прот. Б. Желехівського, прот. Стасія Шадинського, о. В. Серафимовича та о. Ювілята. Дияконував та своїм голосом насолоджував вірних protodиякон Володимир Поліщук.

Парафіяльний хор під орудою інж. С. Шевченка та Дітійчий хор парафії Свв. Петра і Павла з Вілмінгтон, Дел., під управою п. Сергія Ковальчука, надавали ре лігійних почувань нашими чудовими українськими мелодіями.

Проповідували — в українській мові Преосвящений Єпископ Олександер, а в англійській — protopresv. Іван Гундяк.

На це свято прибули, як делегати від УПЛіги, п. Ст. Сиулич та другий заст. голови панна Еліс Білевич, які приступили до Св. Сповіді і Причастя, і тим дали приклад, яким треба бути учасником ювілею.

О год. 1:30 пополудні розпочався святочний обід в честь о. Ювілята, який поблагословив Вл. Олександер. Обід відбувся в залі Укр. Нар. Дому, наповненій парафіянами та гостями. При головному столі засіли, крім Єпископа Олександра і духовенства, стейтовий сенатор Кларенс Bell, мейор міста Дж. Горбі, голова духовників Мілітері Каледж (де о. Ювілят є духовником для православних студентів) реверенд о. Гай, голова Федера. Допомоги Проектів Шкільної Округи п. Осип Джозеф з дружиною, лікарі др Петро Лебіщак, др Володимир Юзич з дружинами; греко-католік лікар Николай Зурас, адвокат Папано, майор Іван Винник — представник Вільного Козацтва, голова УПЛіги Ст. Сиулич та друга заст. голови панна Еліс Білевич.

На стіні за головним столом висів портрет о. Ювілята, удекорований синіми і золотими буквами „35-літній ювілей”, що виконали учителі Недільної парафії школи, а перед головним столом на середині красувався ювілейний торт.

Обід відкрив голова парафії п. Данило Куриця, який

привітав усіх присутніх та покликав о. Ювілята до привіту гостей. Привітавши гостей, о. Ювілят покликав на тостмайстра protopresv. Івана Гундяка.

Привіти зложили: Вл. Олександер від Блажен. Митрополита Іоана; прот. Б. Желехівський від Архіеп. Мстислава з Консисторії; п. Теодор Сущик від парафії в Мілвіл, Н. Дж., та від себе і дружини, зложив від себе і дружини дар любові; пані Валентина Нікітич привітала від Сестрицтва парафії Мілвіл, та зложила дар любові; др Іван Криволап привітав від парафії в Балтімор, Мд.; protopresv. Іван Гундяк привітав від парафії в Картерет, Н. Дж., та від свого сотрудників прот. П. Мелеха; персонально привітали прот. Стасія Шадинський та о. Василь Серафимович з Майнєрсвіл, Па. Персонально вітали о. Ювілята стейтовий сенатор Кларенс Bell, мейор міста Честер, Па, Дж. Горбі та інші духовні і світські особи американці. Писемні привіти надійшли від катедри св. Володимира у Філадельфії; від др Костя Варварова з Вашингтону, Д. К. Відчитано привіт від сенатора США п. Гю Ската.

Привіти закінчив майор Іван Винник, який передав о. Ювіляту хрест і грамоту Вільного Козацтва як признання за працю, боротьбу і допомогу Українському Народові у його змаганнях за свободу і незалежну Українську Державу.

По обіді відбулася мистецька програма під керівництвом інж. Сергія Шевченка. В програмі виступили:

Панна Євгенія Туранська, яка прекрасно відспівала „Зійтись, щоб знову розлучитись”, муз. Стеценка, та „Місця ясній” — Артемовського, при акомпаніменті пані Ярослави Кобрин.

Діти парафії укр. школи дали кілька декламацій та проспівали „Ой, мала вдова”.

Танцювальний парафійний гурток під керівництвом Омеляна Богдана Миціка гарно відтанцював українські танці. Мандолінова оркестра дітей з парафії свв. Петра і Павла в Вілмінгтон, Дел., та дітей парафії Успіння Пр. Діви Марії в Честер, Па, під управою п. С. Ковальчука, прекрасно відіграли кілька українських пісень.

Ювілят приготовив ювілейний комітет, зложений з представників усіх організацій при парафії, який і побробив усі старання з обідом та закупом подарунків о. Ювіляту — митри, облачння, ряси і палиці. Головою Ювілейного комітету була пані Катерина Благітка.

Обід приготовило молоде сестрицтво парафії, а обслуговували члени УПЛіги, молодечий відділ в Честер, Па.

Свято закінчено молитвою Преосвященого Владики Єпископа Олександра.

ХРАМОВЕ СВЯТО СВ. ПОКРОВИ В ГЕРКІМЕР, Н. Й.

В неділю 22 жовтня м. р. парафія Св. Покрови урочисто відсвяткувала своє храмове свято. Соборне Богослужіння очолив Преосвящений Владика Олександер, Єпископ Чікаговський, в сослуженні всесченіших отців: protopresv. о. Леоніда Долинського, prot. о. Мирона Пахолка, prot. о. Миколи Немержицького і місцевого настоятеля prot. о. Володимира Мельника.

Владику Олександру було зустрінуто з процесією біля парафіяльної резиденції, і урочисто проваджено до храму в супроводі о. protopresv. Леоніда Долинського та вітавтних хлопчиків і маси вірних. Діти устеляли квітами дорогу Владиці, а перед самою церквою при сходах привітала його одна з учениць Української Релігійної школи Оля Мельник, яка вручила від наймолодших членів парафії гарну китицю рож.

Далі вітав з хлібом і сіллю голова парафії уряду п. Василь Кашицький, а в притворі настоятель парафії prot. В. Мельник, який в своєму слові коротко вілозжив місцеві обставини життя парафії, просячи увійти до Св. Храму і разом спільно помолитися за її розквіт.

Під спів „Достойно є” Владика увійшов до храму,

приложився до Св. Престола і уділив перше Архипастирське благословення.

Після читання Св. Євангелії Владика виголосив почальну проповідь, яка глибоко запала в серця вірних. Церква була переповнена як місцевими парафіянами, так і вірнimi нашої Церкви з околиць: Сиракюз, Ютика, Амстердам, Трой, та з Канади прибули родичі о. настоятеля.

Після Богослужіння всі присутні перешли до Народного Дому, де відбувся святочний обід, на якому був тостмайстрам п. Василь Кашицький. При вході до Н. Дому присутні привітали Владику співом „Іс поліа еті, Деспота”. Після обіду, що його приготували сестрицтво, вітали громаду окрім духовенства представники із парафії.

На закінчення Вл. Олександер в своєму слові підкреслив сучасний стан нашої Церкви, як тут, так і в Південній Америці. Одночасно звернув увагу на недавно відбудений Собор Церкви в Клівленді і вияснив присутнім, що наша Українська Православна Церква є „Єдина і Об'єднана в трьох Митрополіях на чолі з Блаженнішими Митрополитами Іоаном, Іларіоном і Никанором. Поза нашою Об'єднаною Церквою є поодинокі єпископи і священики з малою кількістю вірних, що і до цієї після відокремленні... Але життя йде наперед, і ми віримо, що скоро прийде час, коли всі православні українці віллються в ряди нашої Єдиної Об'єднаної Церкви, двері якої для всіх щиріх дітей і вірних спінів УГЦеркви будуть і є широко відкриті”.

Між іншим хочемо зазначити, що під час Владики Олександра було широко опубліковано в місцевій англомовній пресі, представники якої в неділю в часі обіду мали інтерв'ю з Владикою Олександром.

В часі обіду був короткий мистецький виступ дітей Рідної школи під керівництвом о. В. Мельника. Також сольстів п. Марка Кіхтана з Трой був нагороджений рясними оплесками.

На закінчення о. настоятель подякував, Владиці всім священикам і гостям та сестрицтву і всім присутнім за численне прибутия.

о. В. М-к.

НЕЗАБУТНЯ ПОДОРОЖ ДО С. БАВНД БРУК

22 жовтня 1967 року було влаштовано поїздку автобусом до С. Бавнд Брук, Н. Дж., для оглянення Церкви-Пам'ятника, цвинтаря та Музею-Архіву, в якому знаходяться експонати, звязані з 50-річчям відновлення Українських Збройних Сил та Української Держави.

Бажаючих зібралися 51 осіб. Це були всі українці середнього та старшого віку. Уранці кілька хвилин по 8-ій год автобус вирушив у подорож. В уяві глядачів кольори осінньої природи нагадували наш Рідний Край — Україну. Хоч осіння пора, на небі грато яскравим промінням сонце, обдаровуючи своїм теплом людей, що їхали в автобусі.

За одну годину 50 хвилин ми наблизилися до Осередку Української Православної Церкви в США в С. Бавнд Бруці. Уже здається видно, як золоті бані з хрестами Церкви-Пам'ятника високо врізаються в чисту блакитну безхмарного чаючого неба. Щось рідне, близьке, дороге серцю нагадував зовнішній вигляд Церкви-Пам'ятника кожному з нас. А навколо церкви на зеленому ще моріжку розкинувся чудовий цвинтар із пам'ятниками, під якими вічно сплять невинні вигнанці з рідної Батьківщини. Чужа гостинна крайна, чужа земля прийняла їх останки й стала їм легкою. А просторі поля, невеличкий струмок-ріечка поблизу цвинтаря, деревя гайків служили покійникам пейзажем, що повністю відповідав краєвидам нашого дорогоого Рідного Краю.

О 10-ій годині почалася в церкві Служба Божа, на яку ми прибули вчасно. Правив Службою Божу ВПреосвящ. Архиєпископ Мстислав у супроводі чудового церковного хору. Святі слова ВПреосвящ. Архиєпископа Мстислава глибоко лягали в серця молящихся, зганя-

ли з них погані нарости буденної життя, переносили думки молящихся високо-високо в піднебесні простори. І в тих, хто мав на цьому цвинтарі своїх рідних, що спали вічним сном, мимоволі спливали з очей слози жалоби й разом із серця спливав важкий тягар. Спів церковного хору, Служба Божа окрияли богомольців й переносили їх у інший країний надземний світ.

У своїй змістовній жалібній проповіді ВПреосвященіший Вл. Мстислав згадав про поневолену жорстоким безбожником окупантам Україну, де понищено в нелюдський спосіб церкви, де закотовано на смерть тисячі священиків, української інтелігенції, мільйони українського народу, що полягли за Віру Христову. І хто з нас мав в Україні замордованих большевиками родичів, зі слізами на очах сприймав слова Владики, який підкреслив, що тут на вільній землі Америки у нас є ще багато бракує православних священиків і вчителів шкіл українознавства. Мало йде нашої молоді вчитися, щоб поповнити цей брак священиків та вчителів. Багато ще говорив про наші невідкладні завдання в майбутньому, але в цій короткій статті всього не вмістити.

По Службі Божій відбулася на прохання філадельфійців панахида за поляглих борців за волю України. Після цього оглянули архів-музей з дуже цікавими старинними експонатами і вісі наша філадельфійська група разом із ВПреосвященішим Архієпископом Мстиславом сфотографувалася на фоні історичної будови Церкви-Пам'ятника. Потім наші відвідувачі оглядали експонати Музею-Архіву, а інші розійшлися по широкій зеленій площі цвинтаря. Хто мав тут похороненіх своїх рідних, оздоблювали привезеними ними квітами могили померлих, інші оглядали пам'ятники українців, що спали вже вічним сном. У весь цвинтар виглядав суцільним квітучим садом і робив незабутнє враження на кожного глядача, чи хто мав тут своїх рідних-покійників, чи не мав нікого. Кожна могилка цвіла різноварнimi квітами, назви яких тяжко перевідбачувати. І на чужині видно старанну працю наших українців, які за старою традицією своїми звичаями не забувають своїх рідних покійників і віддають їм земну пошану так, як це робили вдома, на своїй землі — в рідній Україні. Цвинтар С. Бавнд Брук на американському континенті виглядає квітучим затишним кутком України, який глибоко зворушує серце кожного українського глядача. На цвинтарі є частина пам'ятників, власники яких ще живуть, але ще за свого життя закупили й відповідно приготували місця для свого „вічного відпочинку”.

Верталася з цвинтаря наша група з повним задоволенням, з великою подякою в серцях організаторів цієї подорожі панові ред. голові Відділу „Самопомочі” у Філадельфії, М Вайді. Такі подорожі дуже бажані й корисні.

Чудовий осінній день згасав, але довгі роки не згаснуть з пам'яті учасників поїздки до С. Бавнд Бруку глибокі й незабутні враження цього чудового осіннього дня.

Лев Пилипенко.

СВЯТО ПОКРОВИ В СТ. ПОЛ, МІНІ.

В нашій невеликій громаді в Твін-Сіті (Ст. Пол-Міні-нейполіс) і м. року величаво відбули свято Покрови і Православного Дня.

Православна церква Свв. Володимира і Ольги в Ст. Пол простора і гарна — в ній і відправлялась Служба Божа. Дві парафії, як одна велика родина відсвяткували цей уроčистий день — парафія Св. Юрія Переображення і парафія Свв. Володимира і Ольги. З'єднаний з обидвох церков Хор, прекрасно підготований диригентом церкви св. Юрія, проспівав всю Службу Божу, виключаючи „Отче наш”, бо то проспівали діти парафіяльних шкіл обох церков, зворушуючи вірних новими мелодіями молитов і прекрасною концертовою річчю „Сумно бушує”... Вірних зійшлося багато і

серця всіх були повні незатъмареним світлом.

Після Служби Божої в трапезній був обід, дбайливо приготований сестрицами обох парафій. Були виголошенні відповідні промови. Виступав зі словом мейор Міннеаполісу. На кінець була коротка, але добре підготована мистецька програма. Не можна при цій нагоді не згадати наших молодих початкуючих артистів, що зовсім недавно взялись за гру на бандурі і з заслуженим успіхом виступають на наших імпрезах. Свіжо і чистенько виконали вони і сьогодні свою частину в мистецькій програмі і хочеться вірити, що, слухаючи їх, прокинеться бажання поповнити їхню ще маленьку групку (трьох їх зараз) новими силами їхніх шкільних друзів.

День Свята Покрови і Православія був поєднаний з привітами і поздоровленнями, висловленими нашому Отцеві з нагоди дня його народження. А ще — була улаштована нашою парафіяною, тонким любителем і знавцем нашого мистецтва — прекрасна виставка хліборобських виробів, присвячена переважно ритуальному печиву. Виставка була улаштована ініціаторкою з таким глибоким почуттям естетики, з такою любов'ю і тонкою дбайливістю, з таким глибоким змістом — і так прекрасно гармонізували барви печива, килимів, образів наших мистців і кераміки, що хотілось би, щоб ця наша капличка, в якій розцвіла давнина нашого народу — лишилась назавше такою нашою своєрідною святинею. І як гарно ця виставка доповнила світу урочистість сьогоднішнього святкування Покрови Божої Матері і Православного Дня.

Цеж бо наша прадавня Україна вся втілена в глибоку віру і пошану до Божої Матері і до статечного хліборобства. І хліб в нашій Батьківщині — не просто їжа, а хліб святий. І лежить він у нас на п'єкuttі, і горє тому, хто хліб не шанує.

Думаю, що не помилюсь, коли скажу, що сьогоднішній наш спільній Православний День залишив в душах всіх нас світлу радість і давно відсутній спокій.

Ніна М.

ВЕЛИЧНЕ СВЯТО В ДІТРОЙТІ

В неділю, 15 жовтня 1967 р., Дітрейтська укр. православна громада велично відсвяткувала храмове свято Божої Матері, Св. Покрови.

О год. 9:30 рано шкільні діти з квітами, молодь, учителі, члени громади, на чолі з гол. іраф. ради п. І. Коваленком, зустріли перед брамою, за українським звичаєм, нашого Високого Духовного Достойника — Голову Консисторії, Високопреосвящ. Архиєпископа Мстислава, з хлібом і сіллю та квітами. У притворі церкви зустрів і привітав Владику наш настоятель о. прот. М. Литваківський.

Владику супроводили два старших іподиакони.

Торжественну, архиєрейським чином, Службу Божу очолив Вл. Мстислав, у сослуженні настоятеля прот. Миколи і отця Тита Мельничука. Службу Божу відспівав катедральний хор, під керівництвом невтомного довголітнього диригента І. Китаєвого.

На 16 нашому парафіяльному святкуванні ми, як Катедральна громада, лишились без високого духовного провідника й учителя, бл. п. Архиєп. Володимира. Тяжко окреслити безмежний жаль осиротілої пастви.

Відчуваю наші болі і потреби в майбутньому Вл. Мстислав, взяв під свою духовну опіку, та очолив наше традиційне святкування. У проповіді Владиці підніс віруючих на дусі; висловив ряд практичних порад на майбутнє, дав коротку інформацію про перебіг Собору УПЦ в США, що відбувся в жовтні м. р.

Після Служби Божої відбувся бенкет у юнійній залі автофабрики „Кеделак“. Не дивлячись на великий дощ в залі були зайняті всі приготовлені місця. Загостили на бенкет представники всіх запрошеніх організацій Дітрейту. Гості з сусідньої Віндзорської прав. громади прибули на чолі з настоятелем о. В. Метулинським та головою громади п. Вахна. Голова параф. ради від-

криває свято і просить Владику прочитати молитву та поблагословити страви. Після молитви тостмайстер проф. Б. Гарасевич перебирає від голови пар. ради керівництво святою. Пізніше тостмайстер просить до слова Вл. Мстислава. Владику в своєму слові вдруге привітав громаду зі святом, підkreślів особисте вдowellення і відчіність за численну привіність вірних та Службі Божій та на бенкеті. Висловив побажання та надію, що наступне храмове свято громада святкуватиме у новій церкві і власній новій залі. Ще раз заторкнув рішення минулорічного Собору УПЦ в США в питаннях потреби молодих священиків та їх підбору і підготовки, об'єднання Українських Православних Церков та вибір Собором для цієї мети спеціальної комісії.

Після слова Владики наступили численні привіти, побажання та пожертви на будівельний фонд.

Проф. А. Шашло підkreślів особливі значення виховання молоді при Церкві, навчання рідної мови, культури та історії, відповідальність родичів за виховання своїх дітей. Керівник школи при католицькій парафії св. Іоана Хрестителя, проф. І. Білоус, у своєму слові підkreślів потребу співпраці між учителями українознавчих шкіл при Церквах і поза Церквами.

Настоятель Віндзорської укр. прав. церкви о. В. Метулинський та голова громади п. Вахна привітали нашу громаду з храмовим святом. Автор цих рядків підkreślів конечність в близькому майбутньому спеціального спровоздання про хід будівництва нової церкви, школи і залі та поіменну жертвенність.

Вл. Мстислав склав пожертву на будівельний фонд \$100..

Між привітами виконано мистецьку програму Під керівництвом диригента І. Китаєвого, з участю соліста хору П. Паходюка, діти параф. школи проспівали дві пісні. Панна Ліда Данилюк з своею ученицею виконали три сольові точки на скрипках. Ансамбль юних бандуристів УПЛіги, під керівництвом І. Кигастого виконав три точки.

Після мистецької частини пані Ольга Марущак передрічить список жертводавців на будівельний фонд, які склали свої пожертви на бенкеті, в сумі понад \$4.000.

Сердечна відчіність жертводавцям і трудівникам.

В заключному слові настоятель парафії прот. Микола Литваківський подякував членам парафії та гостям за їхню присутність на Службі Божій та бенкеті, за увагу і пошану до Вл. Мстислава. Голова параф. ради п. Коваленко подякував присутнім за підтримку заходів отця настоятеля і парафіяльної ради, а проф. Б. Гарасевичу за гарне переведення бенкету.

Святочний бенкет закінчив молитвою „Достойно є“ настоятель парафії прот. М. Литваківський.

Іван Мурга.

ХРАМОВЕ СВЯТО В САН ДІЄГО, КАЛ.

Хоч і не величка, але гармонійно пов'язана православна громада в м. Сан Дієго, 15 жовтня 1967 року вішанувала храмове свято Покрови. Храмовий обід, що його приготував Сестрицтво під проводом голови пані Марії Проходні та Марії Свірської, був пов'язаний з мистецькою частиною, в якій голобно приймали участь діти.

Під час урочистої Служби Божої, яку відправив настоятель о. А. Мірошненко, гарно співав церковний хор під орудою п. Ф. Проданчука. Багато наших людей цікавляться переїздом на постійний осідок до Сан Дієго, отже мали нагоду побачити це чудове місто, яке приваблює до себе не лише сонячним кліматом та зразковою чистотою, але і цінними історичними пам'ятниками. В цей день пріємав 75-річний ювілей настоятеля о. А. Мірошненка, і при цій нагоді присутні проспівали дорогому Ювілярові многая літа та подарували йому монументальний твір О. Повстенка «Свята Софія», що його видала УВАН.

В своїому зворушливому до сліз слові о. А. Мироненко дякував всім за такий цінний подарунок. Пані А. Мельник, одна з лідерів в цьому місті, в короткому слові пригадала присутнім ті несприятливі умовини, в яких треба було засновувати православну парафію.

Під час обіду голова парафії п. Ол. Скоп привітав всіх присутніх та закрим нових членів парафії, та передав керування місцевою частиною пані Ганні Вейл.

Ціла концертова частина виконана була бездоганно і напевно в кожного з присутніх на святі залишила прiemний спомин на довгий час.

О. Н.

ХРАМОВЕ СВЯТО ПАРАФІЇ СВ. МИКОЛАЯ В ТРОЙ, Н. Й.

Засновники тройської парафії вибрали собі за свого патрона преславного Божого угодника, учителя віри Христової, святого Отця Миколая. До нього вони вдавалися щирими молитвами, просячи помочі і захисту для Христової отарі, — захисту від ворожих загій, щоб хоронив їх від вовків, що гублять душі.

За прикладом батьків пішли і наступні покоління. Клюб молоді віддали в опіку святого Сіця Миколая. Молодь вірює, що Святий Миколай має доступ до Господа Бога, й буде рятувати молодих синів і доньок нашого народу від усякого зла: буде помагати, щоб в клубі молоді був мир та любов.

Ветерани Другої Світової Війни надали своїй організації назву: „Ветеранський Клуб імені Святого Отця Миколая”. Побудовану домівку для вжитку молодого покоління назвали „Український Народний Дім ім. Святого Отця Миколая”.

В неділю, дnia 17-го грудня м. р., тройська парафія урочисто відсвячувала празник свого Патрона, Святого Отця Миколая. Настоятель і парафіяльний комітет запросили на це свято Преосвящ. Олександра, Епископа чікагської округи.

Прекрасний сонячний день, неділя 17 грудня. Сонечно світить і розвеселяє людей, які спішать до своєї Матері Святої Церкви, щоб з своїм Архіпістрем Богою пісню співати. Згідно з звичаєм українського народу, вітає Владику хлібом і сіллю Василь Колодій, один з молодших членів парафіяльного комітету, ветеран Першої Світової Війни, взірцевий організатор Братства Св. Отця Миколая, від 191 УНСоюзу, й прікладний парафіянин тройської парафії.

У входних дверях привітав Владику парох, прот. М. Паходок, вручаючи Владиці Святій Хрест, щоб ним благословив людей, що переповнили Св. Храм, прекрасно розмальованій, рясно освітлений. Внутрішня краса цього Божого Храму мимоволі спонукує вірних до молитви.

До відправи Св. Літургії стали митр. прот. Л. Долинський, о. А. Іванишин та прот. М. Паходок, парох.

Проповідь на тему цього Великого Свяга виголосив Преосвященний Вл. Олександер. Господь обдарував Владику даром промови, сильним і мілим голосом. Промова, яка виходить з серця, знаходить і місце в серцах. Тому „промова ніколи не буває довгою для промовця, ані короткою для слухачів”.

По відправі Богослужень сестрицтво Св. Варвари й кілька молодших жінок приготували величавий бенкет в честь Владики. Й тут гостинна заля була наповнена людом.

Тостмайстром був Ярослав Склірк. Це людина, що змалку брала участь в церковному житті. Довгі роки був віттарним хлопчиком, в дорослому віці був предсідником а й опісля членом парафіяльної ради. Під час бенкету виголосим промову о. Андрій Іванишин. Він вказав, якими чудами вславився Св. Отець Миколай.

Владика, дивлячись на сидячих біля столів людей, виголосив дуже зворушливу промову Кликав батьків, щоб виховували своїх діток в християнсько-національному дусі, щоб вщіплювали в серця своїх діток релігійні і національні засади, щоб любили Господа

Бога, свою Церкву, свою мову, та були лояльними горожанами цього краю — Америки.

Прот. М. Паходок, дякуючи Владиці за його так великі труди та посвяту і за щирі молитви за повірених його духовному проводові парафіян, молів Милостивого Господа, щоб допомагав йому в його пастирському діянні, щоб гройська парафія росла, міцніла й була достойною поєднаної Церкви під верховним духовним проводом Його Блаженства, Митрополита Іоана Теодоровича, та проводом і вказівками Високопреосвящ. Владики Мстислава, цього великого труженика нашої Церкви. На цьому величавий празник Св. Отця Миколая закінчено молитвою й Архиєрейським благословінням.

А. Посвирський.

З ЖИТТЯ СВ.-УСПІНСЬКОЇ ПАРАФІЇ В ЛОРЕЙН, ОГАЙО

Задум громади мати гарний іконостас сповнився. З тої нагоди в неділю 25 червня м. р. відбулося торжествене архиєрейське освячення, яке доконав Вл. Архієпископ Мстислав в сослуженні о. прот. А. Стангрія, якого мрією було закінчити діло, яке він започаткував, і о. пароха.

Владику привітали хлібом і сіллю старші брати пп. Петро Яців, Микола Сикута і Стефан Каню, в притворі о. пароха. Під час облачення і цілу Св. Літургію співав хор під орудою проф. Кузьми Супрунова.

Владика виголосив прекрасну проповідь, пов'язану з торжеством, похвалив за іконостас в українському стилі.

Бенкет-обід відбувся в будинку пікнікової площа. Свято відкрив о. парох, прохаючи Владику поблагословити страви; хор відспівав „Отче наш“. Опісля о. пароха передав ведення бенкету о. прот. С. Ганкевичу. На бенкет прибув ще о. прот. С. Посаківський з паніматкою і мейор міста. Всі присутні отці промовляли й передавали від своїх парафій скромні чеки, а від о. декана прот. В. Олійника прибув лист з побажаннями й чеком. Крім того промовляли мейор міста, п. М. Сикута і заст. предсідника УНПомочі пані Р. Сикута, з чеком від Союзу.

Під час бенкету взяв слово і о. парох, який звернув увагу на ювілей наших Владик, а саме 80-ліття Його Блаженства Митрополита Іоана, 25-ліття архиєрейського служіння Владик Архиєпископів Мстислава і Володимира, підкресливши їхню працю, обставини і час воєнної небезпеки, яка в той час панувала на наших землях. Також згадав о. прот. А. Стангрія і пані-матку Антоніну, які своїм трудом багато причинилися до побудови іконостасу. З тих нагод Парофіяльний Уряд призначив \$50.00 на Фонд Теологічної Освіти.

Бенкет закінчено молитвою, а тоді діти Української школи виступали з малою програмою й хор проспівав дві світські пісні.

Фестіваль.

Перший раз в історії парафії відбувся „Фестіваль“ в дніах від 18—22 липня м. р. Приготування до нього збірало багато труду, але й придало багато для пікнікової площа. Проведено воду до будинків, розширено площу до паркування, положено багато тон мілкого каменя на в'їзову доріжку й поставлено стовп з трансформатором.

Фестіваль з огляду на погоду й видатки матеріально був мало успішним, але ми набули досвід. Може в наступному році буде краще.

Храмове свято.

Успіння Пресвятої Богородиці в м. році припадало на понеділок. Служба Божа відбулася при більшій фреквенції вірних, хор співав добре.

Після Св. Літургії — обід в парафіяльній галі, а по обіді всі перенеслися на пікнікову плошу, де забавлялися при звуках української оркестри. Свято було успішним так під оглядом моральним, як і матеріаль-

ним. Подяка всім, що потрудилися — це дало успіх і вдоволення.

Виступ хору на Сербському концерті.

Наши брати — православні серби, які користують з нашої галі на співанки і учащають на наші Богослужби (не всі), запросили наш хор взяти участь в їхньому концерті. Хор у вечірніх строях заспівав три пісні, які авдиторія прийняла оплесками. Це був перший публічний виступ нашого хору. Після концерту була забава, на якій серби дуже ввічливо гостили. Це дало велику захочуту нашому хорові, який практиче не втромно по 5 годин тижнево. Після відповідної підготовки хор думає виступити самостійно.

* * *

Слід згадати наших невтомних жінок-сестриць, які що-другу п'ятницю продають вареники й тим підтримують матеріально парафію. Парафія в мин. році в'язалася вповні із своїх зобов'язань перед Церквою, крім цього жертвувала \$50.00 на Фонд Теологічної Освіти, \$25.00 як дар любові з нагоди срібного ювілею Високопреосв. Вл. Архиєпископа Мстислава, і \$25.00 на пам'ятник бл. п. Вл. Архиєпископа Володимира.

Як і в дальшому буде любов і співпраця, буде успіх. Любіть один одного, помагайте один одному й Церкві, а Господь буде благословити Ваші добri діла.

Парафіянин.

ХРАМОВЕ СВЯТО ПОКРОВИ В РОЧЕСТЕР

Неділя 15 жовтня 1967 р. була надзвичайно пам'ятним днем для нашої парафії, коли вона, відмічаючи своє Храмове свято, гостила у себе Первоєпарха Церкви — Блащеннішого Владику Митрополита Іоана, якого уроочисти зустріли на місцевому летовищі у суботу 14 жовтня.

У неділю 15 жовтня о год 9:30 ранку Блажен. Вл. Митрополит прослідував до церкви. По дорозі Владику першими привітали діти Школи українознавства, під проводом А. Карабінєвич, учителів школи, та голова Параф. Ради п. М. Кущ і староста церкви п. Н. Журавель, передаючи, на закінчення свого привітального слова, традиційні хліб та сіль. В самій церкві Владику зустріли настоятель храму прот. М. Чернявський з протодияконом М. Малюжинським, після чого Владика, під прекрасний спів „Достойно є”, пройшов до святого вівтаря, де, помолившись і давши віnum благословення зі словом привіту, перейшов на середину церкви.

На „Малому Вводі” Владика Митрополит звернувся до присутніх і сказав, що він знаходить за заслужене і достойне нагородити нашого о. настоятеля високою церковною нагородою відзнакою митроро.

По Святій Євангелії Вл. Митрополит мав глибоко-змістовну проповідь на тему: чому український побожний народ так береже свою любов до свята Покрови Божої Матері і ніколи не зраджує і не забуває її.

Після відпусту Літургії, о. Настоятель поздоровив Вл. Митрополита з його 80-літнім ювілеєсм життя, 46-літтям єпископського служіння та 53- літтям перебування у священичому сані, відмічаючи неоцінні заслуги і труди по розбудові УПЦеркви, сказавши, що в особі Владики є те світло, що світить всім православним українцям та єднає навколо нашої Святої Церкви — Символа відновлення власного церковно-національного життя в своїй рідній УАПЦеркві, яка з волі Божої і Йому Единому відомою дорогою і часі, бурхливо розцвіте на Рідних, вільних від загарбників, Українських землях і проповідь святої Євангелії буде гучно лунати з-під бані Золотоверхої Софії.

За довголітню і безперервну роботу на користь парафії Вл. Митрополит зволив нагородити своїми Благословенними Грамотами п. полковника В. Пилищенка, кол. діакона парафії, що відійшов на пенсію; пані А. Підошву, голову параф. естрицтва, у день її 65-літнього ювілею життя, та п. І. Максимовича, кол. фін. секре-

таря, що залишив свою роботу за станом здоров'я. Крім того, від парафії полк. В. Пилищенка будо обдаровано ще й 5-м томом Історії УПЦеркви проф. І. Ф. Власовського.

По Службі Божій Параф. Радою і Сестрицтвом було зорганізовано Братьський обід, у якому взяли участь, окрім українських достойників, також мейор і каунсілмен нашого міста. Від нашого конгресмена п. Гортоном було одержано привітальну телеграму. Прибув на обід з Боффало прот. О. Царик з ген. Герасименком. Всі виступи та привітання пройшли під знаком видатного ювілею Владики Митрополита. Обід закінчено під співи Многоліття Дорогому Ювіляту — на многій і многій літі, дорогий Владико Митрополите!

А. Карабінєвич.

З ЖИТТЯ ПАРАФІЇ СВ. ТРОЙЦІ В ІРВІНГТОН, Н. Дж.

Духовний концерт церковного хору.

У неділю 26 листопада 1967 р. у Св.-Троїцькій церкві відбувся духовний концерт церковного хору.

Концерт розпочав молитвою настоятель парафії о. протопресвітер А. Селепіна, після чого хор відспівав „Дивний Бог у Святих Своїх”, муз. Д. Бортнянського. Наступною точкою програми була велима змістовна і дуже добре оправдана доповідь о. А. Селепіни на тему „Євхаристичний Канон у Св. Літургії”. Високо-преподобний доповідач накреслив історію розвитку, значення і істоту Канону. Присутні на залі парафіянин і гості, серед яких ми бачили о. митрата Теодора Форостій з Пасейку, о. прот. Паїла Фалька з Бавнд Бруку і о. Нестора Столарчука з Юніондейл, а також о. протодиякона В. Поліщуку, з великою увагою вислухали цю змістовну і гарну доповідь.

Після доповіді церковний хор, під досвідченуо диригентурою проф. Симона Вожаківською, відспівав „Тобі співаемо” - муз. Феофанова, „Милість спокою” - муз. Винogradського, Архангельського, Староруського, Ячиневича, а також аранжировки проф. С. Вожаківського „Тобі співаемо”. На закінчення відспівали „Ми бачили Світло Істини” - муз. О. Кошиця і „Тебе Бога хвалимо” - муз. Д. Бортнянського. Всі хорові точки були прекрасно виконані і викликали захоплення у слухачів.

Після концерту на парафіяльній залі відбулася вече-рі в пошану о. А. Селепіни, якого нагороджено гідністю протопресвітера, і п-ва Марії і Симона Вожаківських з нагоди 35-ліття їхнього подружнього життя.

В часі концерту і вече-рі розпорядчиком був невтомний голова Парафіяльної Ради п. Іван Галій.

Святий Миколай у дітей.

24 грудня 1967 р. о год. 4-їй пополудні загостив Св. Миколай до дітей парафіяльної школи. Вечір відкрив голова Параф. Ради п. Іван Галій. Діти — учасники вистави були вбрани в біло-сніжну одежду. Юрій Бабенко, О. Михайлук, Л. Дубина, Н. Мірчук, Орест Мірчук тягнули сани, наповнені щедрими дарунками для дітей.

Але на сцені відбувалася інша драма. Золотоволосий янголик (Андрій Мірчук в п'єсі „Золота книга”, авторки Інги Шугай) загубив „Золоту книгу” добрих діл дітей, і воює з чортом (Михайло Вовк), який радіє перемогою зліх дітей. Але добре зайчики (Л. Валізер і Н. Михайлук) виявили співчуття янголикові, знайшли у лісі „Золоту книгу”, і діти були щедро нагороджені.

Було кого і защо нагороджувати. У цьому році дітей у школі на багато більше, працювали активніше і мали кращі умови. Особливо учні 1-ої класи широ готовились до свята. Всі були одягнені в нові українські строї. В інсценізації „Святий Миколай іде” виявили велику увагу, почуття радості й захоплення, знання про

Україну, деклямації, спів та відчуття музики. Особливо в розмові при зустрічі з студенткою (В. Гаращенко), яка їх розпитувала, а вони відповідали. Брали участь: Таня Бабенко, Ліда Домарацька, Людмила і Ната Куліки, Ніна Чернецька, Віктор Бурило, Юрій Михайлюк, Михайло і Петро Закревські, Григорій Гашенко. Надя Яворська захопила всіх деклямацією „До св. Миколая”.

Парафіяльна заля була наповнена. Батьки, дідуся й бабусі, сестрички й братчики, хрещені батьки, знайомі і так добре люди, вислухали з увагою гарну програму і нагороджували щирими оплесками виконавців.

Подарунки дістали і діти й дорослі.

Наставитель парафії і директор школи, протопресвітер А. Селепіна, подякував усім учителям, сестрицям, параф. урядові, батьківському комітетові і батькам, що допомагали влаштовувати свято, яке має велике значення для виховання дітей. Особлива подяка була вчительці п. Марії Вожаківській, яка підготувала програму. Вчительці Н. Мірчук за допомогу в підготовці та костюми, п. П. Мірчук за декорацію сцени, сестрицям за подарунки.

М. В.

✚ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Прот. МИКОЛА МОГУЧИЙ

Серед парафіян, знайомих і друзів неждано рознеслася вістка: отця Миколи Могучого не стало. По тяжкій, але недовгій недузі настоятель української православної церкви Св. Володимира в Джерзі Сіті відійшов у вічність. Залишивши у глибокому горі дружину, пані-матку Людмилу, молоденького сина, інженера Володимира, невістку Зоряну з дому п-ва Вишваних, і двох новонароджених внучат, що на них лише раз довелося йому поглянути, — навіки заплющив очі добрий пастир.

Отець протоієрей Микола Могучий за свої неповні 62 роки перейшов дуже довгий і тернистий шлях. Як син священика, він зазнавав постійних переслідувань від советських нелюдів, і, з величними труднощами, здобув високу освіту. Мусів раз-у-раз змінювати місце мешкання, щоб заробляти собі на прожиток роботою не за своїм фахом. Непевний завтрашнього дня, одружився він з священичною дочкою, яка ділила з ним усі злигодні і всі рідкі хвилинні радості.

Війна застала о. Миколу в Дніпропетровську. І тоді, в ті страшні часи, коли здавалося людське життя ніби вже зовсім утратило вартість, вирішив він піти слідами свого покійного батька і присвятити себе службі Богові й народові. На священика висвятив його архієп. Генадій.

У скітальчому таборі Гайденав, у північній Німеччині, о. Микола був загальнолюбленим духовним провідником. Завжди спокійний, стриманий скромний, з лагідною усмішкою на устах, він при потребі міг бути твердим і відважним. І це він, о. Микола, коли таборянам загрожувала насильна депатріація, коли зграя чекістів уже замірилась була загарбати їх у свої заляття кров'ю рук, разом з іншими священиками виступив з хрестом в руках в обороні своєї пастви. Бо був він не тільки священиком, а й українським патріотом, був вірним сином свого народу.

Навчання в тоборовій початковій школі і в гімназії, ревна служба в церкві, виконування треб, опіка над родиною, а зокрема сином, з якого вийшов свідомий українець, розмови з парафіянами, в яких скріплювали їх на дусі о. Микола, — такий був Покійний у тих, здавалося б, безнадійних днях і місяцях тоборового поневіряння.

Належно оцінивши душевні прикмети о. Миколи, вміння полагоджувати неминучі в тих умовах тертя і непорозуміння в окремих парафіях, мітрополит Полікарп призначив його головою Церковного Управління на Північну Німеччину.

Зі своїми парафіянами прибув о. Микола до Америки. Але не пощастило йому дожити тут до тих днів, коли б міг він відпочити. Зразу ж по приїзді пішов він з пані-маткою на тяжку фізичну працю. І зразу ж заходився організовувати в Джерзі Сіті парафію. У маленькому приміщенні на Коммюніті Евніо створена була церква, де о. Микола, при жертвеній допомозі своєї дружини Людмили і окремих парафіян-ентузіастів, вів свою пастирську діяльність.

І так довгі роки сполучав він працю робітника і працю священика-проповідника Христової правди.

У вівторок 5 грудня 1967 року в катедральному храмі св. Володимира в Нью Йорку відбулася торжественна панаахида по о. Миколі, а в середу 6 грудня увечері одівівання, в якому взяли участь: Єпископ Олександр, протопресв. Л. Весоловський, прот. А. Селепіна, прот. Т. Форостій, прот. Юрій Сікорський, прот. І. Кульчицький, о.Є. Новицький.

7 грудня після заупокійної Літургії в катедр. храмі св. Володимира жалібна процесія з труною Покійного в дорозі до С. Бавнд Бруку спинилася біла церковці в Джерзі Сіті, де учасники процесії помолились за душу її пароха.

В Осередку Української Православної Церкви в С. Бавнд Бруку, на папері Церкви-Пам'ятника зустрів Покійного сонм духовенства. Відправлено ще раз Заупокійну Службу Божу, після чого похоронний обряд довершили: Єпископ Олександр, протопресв. Л. Весоловський, протопресв. Ф. Кульчинський, прот. П. Фалько, прот. С. Непріль, прот. Б. Желехівський, прот. М. Земляченко, порт. Ю. Сікорський, прот. П. Мелех, прот. П. Стельмах, о. М. Борисенко і о. Є. Новицький.

Коли труну з останками о. Миколи спускали в оточену численними вінками могилу, небо було похмуре, збиралося на дош. Щирими слізами плакали не тільки жінки — плакали парафіяни, земляки, друзі...

Після похорону, всіх присутніх — а було їх понад сотку — запрошено на трапезу до залі в будинку Консисторії.

Зі словами потіх і розради для вдови, сина і невістки Покійного, зі спогадами про нього як людину, священика і громадянина виступали: Єпископ Олександр, протопресв. Л. Весоловський, прот. П. Фалько, п. Плахтин від Церковного Управління УПЦ з Бразилії, прот. Ю. Сікорський, прот. С. Непріль, прот. П. Мелех, голова параф. ради при церкві св. Володимира в Джерзі Сіті п. Ступка, проф. С. Вожаківський.

Усім присутнім за участь в похороні і за моральну підтримку висловив подяку син Покійного інж. Володимир Могучий.

На заклик настоятеля Церкви-Пам'ятника в С. Бавнд Бруку прот. Павла Фалька присутні зібрали на пенсійний фонд духовенства \$200.

В. Давиденко.

О. КОБЕЦЬ

5 вересня 1967 року в м. Бофало помер, на 78-му році життя, після довгої хвороби серця, український письменник, поет, виховник і учитель молоді, Олексій Петрович Варавва-Воронин (псевдонім О. Кобець). Він був одним із дослівно жменьких письменників Великого Відродження 20-х років, яким пощастило перейти неушкодженими через сталінське пекло, не зрадивши своїх національних ідеалів, і вирватися з нього під час другої світової війни. Українська еміграція втратила видатного культурного діяча, що до кінця свого трудолюбивого життя усі свої сили й таланти віддав своєму народові, а зокрема дітям і молоді.

Народився О. Кобець 28 березня 1889 р. в Каневі, де вічним сном спочиває найбільший Кобзар України — Тарас Шевченко. Його батьки — незаможні хлібороби — не мали змоги дати синові належного матеріального забезпечення, і вже на 14 році життя — по закінченні канівської школи — довелось хлопцеві покинути рідну хату і самостійно промощувати собі шлях у життя. Він вийшав до Катеринослава і там працював спочатку хлопчиком-попихачем у крамниці, а потім — писарчуком і писарем різних установ. Вже з 15 року життя почав регулярно помагати матеріально своїм батькам, надсилаючи їм що-місяця певну частину свого скромного заробітку. Так тягнулося до смерти батьків. На 20-му році життя вернувся О. Кобець до Канева і працював у шкільному відділі повітової земської управи, дбаючи про вчасне постачання підручників та творів художньої літератури до шкіл та шкільних бібліотек. При цьому старався, вступереч настанові влади, щоб серед цих книжок були й книжки українські.

На цей час припадає літературний дебют О. Кобця. В київській „Раді“ за 1 січня 1912 року було надруковане перше його оповідання „Під Новий Рік“, яке критика прийняла надзвичайно тепло. Згодом друкувалися його вірші в журналах: „Маяк“, „Дзвін“, „Літературно-Науковий Вісник“. Дописував до „Ради“ про життя Канева й Канівщини. В 1913 р. вийшла перша Кобцева збірка поезій „Ряст“, з 54-ма поезіями, сповненими любов'ю до свого народу та бажанням допомогти покращити його долю.

Далішу творчість поета перервала військова служба й перша світова війна. Цей період життя О. Кобець описав у найбільшому своєму творі „Записки полоненого“. Відновив свою творчість молодий поет у таборі полонених у Франції, де кипіло побче культурної праці життя. В вир його кинувся О. Кобець із усією силою свого молодечого запалу й таланту. Працював у редакції таборового журнала „Розвага“, брав участь у таборовому театрі, писав матеріали для літературних вечорів, дописував до „Вісника Союза Визволення України“. З тих часів походить драматичний етюд „У Тарасову ніч“, ставлений таборовим театром, а згодом і театралами на Україні. Багато з написаних тоді віршів було видано пізніше окремою збіркою „Під небом чужим“. Один з віршів, „Від синього Дону до сивих Карпат“, став пізніше популярною патріотичною піснею (музика М. Гайворонського) серед української молоді, особливо серед пластунів. Вірш цей зродився після вибуху революції в Росії і відзеркалював своїм змістом ті настрої і надії, якими жив кожний український патріот.

Повернувшись з полону, поет на постійно поселився в Києві, де працював у Дніпросоюзі, могутній всеукраїнській економічній організації, а вечорами вчинявся на Вищих Кооперативних Курсах.

У 1918 році, коли Українська Центральна Рада організовувала оборону Києва перед большевиками, до оборони столиці зголосився і О. Кобець. В бою під Крутами, однаке, участі не брав, бо, як працівник Дніпросоюзу, був мобілізований владою і призначений охороняти склепи від червоних банд у Києві. Про трагічний бій під Крутами написав уже на еміграції дві поезії.

Освіту закінчив поет уже за української влади у Києві, у Вищому Економічному Інституті ім. проф. М. Туган-Барановського. Року 1922 організував і реалізував до кінця 1927 р. громадський літературно-мистецький двотижневик „Нова Громада“, видаваний кооперативною організацією „Книгоспілка“, що скоро об'єднав навколо себе найкращі тодішні українські літературні сили. В журналі друкувалися: Б. Антоненко-Давидович, С. Васильченко, О. Влизько, М. Вороний, проф. М. Грушевський, Д. Загул, М. Зеров, М. Івченко, Г. Косинка, академік А. Кримський, Т. Осьмачка, В. Підмогильний, Є. Плужник, В. Самійленко. Для бага-

тьох майбутніх видатних творців української літератури „Нова Громада“ була місцем їхніх перших кроків у літературній роботі.

Коли журнал, таким чином, став дуже вже дошкільним більшом у большевицькому оці, О. Кобець примусово переведено в 1925 році до Харкова, разом із редакцією. Тут „Нову Громаду“ швидко скомунізували, і вже наприкінці 1927 р. О. Кобець перейшов на працю до іншої галузі кооперації — „Сільського Господаря“, де ще дихалось вільніше, та почав більшість свого часу віддавати літературній праці.

В 1931 році в Державному видавництві України вийшла у світ книжка О. Кобця „Записки полоненого“ — його спогади про участь у царській армії, на фронти, а пізніше в полоні. Твір цей цікавий і вартісний під літературно-мистецьким поглядом. Це — і літературний твір і історичний документ. З нього пробивається гола правда про відносини в царській армії, про страхіття війни та її наслідки. Кількаратним рефреном автор висловлює свій основний погляд на війну: „Прокляття війні; В сяк і війні, бо кожна з них така трагічна своїми наслідками.“

Книжку було видано величезним тиражем, але її так і не пощастило дістатися до рук читача в більшій масі. Ще не пішла книжка широко в продаж, як одна з німецьких газет помістила дуже прихильну рецензію, ставлячи Кобця на рівні з популярним тоді на Заході письменником Ремарком, автором твору „На Заході без змін“. Ця висока оцінка й була причиною конфіскати більшевицьким урядом в Україні усього накладу „Записок“. І лише на еміграції, випадково розшукавши примірник первісного видання у Конгресовій Бібліотеці у Вашингтоні, автор випустив у світ нове видання цього твору (В-во „Дніпровська Хвиля“, Мюнхен, 1959 р.).

Літературна творчість О. Кобця за час большевицької окупації, поза „Записками полоненого“ — дуже різноманітна. Брав активну участь, як ліонер, в українізації опери, переклавши понад 50 опер світового репертуару, писав романі, поезії, казки для дітей, фейлетони, сценарії для кінокартин, статті на літературні й економічні теми, протягом багатьох років перевікладав музичні речі світових композиторів (понад 1000 назв) для радіо, переклав на українську мову багато

творів красного письменства з інших мов, між ними „Анну Кареніну” та „Війну і мир” Толстого, твори Гарнього тощо. Твори його розкидані по різних підсортівських виданнях, а дещо з тих часів взагалі ще не було друковане.

Серед такої кипучої праці застала поета друга світова війна. На питання, як Йому пощастило врятуватися перед пильним оком НКВД в умовах жахливого терору, який лютував на Україні, відповідає:

„І в найлютишій війні гинуть не всі. І коли серед бурхливих хвиля океану йде на дно корабель, — і там якомусь відсоткові пасажирів пощастити інколи врятуватися. Випадок, чи Боже Провидіння? Сотні разів і надо мною висів «карачий меч пролетарського кривосуддя», але щоразу «чаша сія» минала мене, без ніяких заходів з моєго боку, крім, хіба, мовчазної молитви...”

Ризикуючи життям, О. Кобець зігнорував наказ союзницької влади евакуюватися перед німцями на схід і залишився на Україні. За це був виданий на нього заочний присуд смерті, подібно як і на Аркадія Любченка.

В перший рік німецької окупації Харкова, рік страхітливих матеріальних умов життя всього місцевого населення, військова влада ще досить толерантно ставилася до проявів української національної свідомості в усіх ділянках життя. І тоді О. Кобець, вперше від доби визвольних змагань, має змогу в полум'яних словах дати вислів своїм почуттям українця-патріота. Він пише такі величні своєю силою поезії, як „Земле моя”, „На перехресті”, „Крути”, „Отаман наш полі”, Різдвяна ніч” та багато інших. Але незабаром залізний кулак нового окупанта почав міцно стискатися навколо українського культурного життя і поєт втратив змогу друкуватися далі, хоч писати не переставав.

З наближенням фронту, О. Кобець первішав спочатку до Києва, потім — до Станиславова. А далі — знову еміграція, вже за межами України: Словаччина, Чехія, Австрія, Німеччина. Тяжкі поневіріння, повсякчасні небезпеки, нераз голод і холод, але разом з тим — несхітна віра в Боже Провидіння і краще, спокійніше майбутнє. Нарешті — визволення американськими військами в південній Баварії і — перші кроки у справді вільному світі.

В таборах ДП, О. Кобець не переставав писати, друкуючи свої твори в українських еміграційних часописах та журналах. Крім того, як бездоганний знавець української мови, займається редакційною та видавничою діяльністю. Йому, між іншим, треба завдячувати видання численних підручників-скриптов для Богословської Академії УАГЦ в Мюнхені, які вже тепер являють собою майже недоступні унікати.

По переїзді до США, працював спочатку звичайним робітником, заробляючи на прожиття, не припиняючи, однаке, громадської і літературної праці.. В 1953 р. оселився в Бонфallo, де працював у місцевих українських радіо-програмах, а після переходу на пенсію, всеціло віддався праці над вихованням молоді. З кількох приватних учнів, його домашня школа українознавства виросла на початку 60-х років до понад 40 учнів. Викладав українознавство також у парафіяльних школах при місцевій православній церкві та в школі осередку СУМА в Бонфallo. Літом віїдждав на оселю СУМА „Холодний Яр”, де був водночас і виховником, і вчителем, і лектором, і редактором таборового журналу.

Водночас продовжував писати. З-під його пера виходило все більше й більше поезій, казок, оповідань, нарисів, статтів. В 1961 році, заохочений успіхом нового видання „Записок полоненого”, вирішив виконати свою заповітну мрію: передати українським дітям духовний скарб, що його складав усе своє життя. У світ виходить „Сходить Сонце”, на понад 250 сторінок тексту, в якому зібрано найкращі його поетичні та прозові твори для дітей і молоді.. Ця книжка широко розійшлася по всіх країнах вільного світу, приносячи

„промінчик українського сонця” і „клаптик українського неба” до українських родин, розкиданих на чужині. „Сходить Сонце” стало підручником-читанкою в багатьох школах українознавства; поезії з неї декламують на святах, академіях, радіопередачах.

Великою мрією О. Кобеця було написати „Записки письменника” — повість-спогади пережитого і ним і друзями-письменниками в наш бурхливий вік. Це була б книжка великої історичної ваги, бо в ній, словами очевидця, було б описано подій, про які тепер не знає вже ніхто. На жаль, хвороба серця, яка в кінці 1963 року спаралізувала його і прикувала до ліжка, не дала здійснити цих плянів. Залишилися лише окремі уривки та нариси.

Своєю чесністю, непохітністю в боротьбі за Правду, працьовитістю, а над усе — щирою любов'ю до Рідного Краю і Народу та українських дітей, покійний О. Кобець нехай буде світлим прикладом для наслідування. Вічна йому пам'ять!

о. Нестор Столлярчук.

інж. МИКОЛА ЗАБОРСЬКИЙ

В неділю, 8 жовтня 1967 р. помер нагло на удар серця бл. п. інж. Микола Зaborський, проживши 63 роки свого труділого життя. Вістка про його смерть скоро рознеслася по всій нашій катедральній громаді в Філадельфії і завдала великий біль не тільки Родині Покійного, але всім парафіянам нашої громади.

Покійний Микола народився в родині українського православного священика на Полтавщині. Батько його був розстріляний большевиками в той час, коли було знищено Відроджену Українську Автокефальну Православну Церкву, тому Миколі прийшлося тяжко проживати та здобувати освіту, будучи сином священика патріота українця. Помимо всіх переслідувань він здобув вищу освіту і працював на становищі доцента і завідувача катедрою Індустріального Інституту в Донецьку. Окрім того він був спеціалістом по будоні мостів. По війні опинився в таборі ДП в Німеччині, а звідти в 1949 році приїхав з дружиною Марією та затянув із їхніми родинами до Америки і настало замешкання у Філадельфії, включившись в члені парохії Св. Володимира, якої ввесь час був активним членом і прикладом доброго християнського життя. Ввесь час працював тут конструктором сталевих споруд. Належав до багатьох організацій, був містоголовою Управи Т-ва Укр. Інженерів та довголітнім головою Товариства Суду Філадельфійського Відділу. Відзначається доброю, милою вдачею, жертвенністю за церковні національні справи. Тому що й смерть Покійного викликала глибокий, щирій жаль і смуток не тільки в родині, але й мік друзями та знайомими.

Похорон Покійного відбувся в суботу 14 жовтня 1967 року при великому числі наших парафіян та числен-

них друзів з інших громад, які прийшли віддати по-кійному Миколі останню прислугу, відпровадивши його тіліні останки на місце спочинку до Свят Бавнд Брук. Похорон і Службу Божу відслужили оо. Степан Біляк, настоятель катедри, і прот. Андрій Двораківський, свят Покійного.

Після похорону в С. Бавнд Брук віdbувся поминальний обід, на якому було зібрано \$147.00 замісць квітів на свіжку могилу Покійного. З цеї суми \$100.00 призначено на Церкву-Пам'ятник, а \$47.00 на „УПСлово“. Жертводавцям шире спасибі, а покійному Миколі сотоври, Господи, вічну пам'ять.

Приятељ.

ЛІДІЯ ТРЕМБОВЕЦЬКА

Дня 7 грудня 1967 року, в Геттисбурзі, Па, в Варнер шпиталі, після тяжкої хвороби, відійшла у вічність бл. п. Лідія Діомідівна Трембовецька, з роду Козловських.

Покійна народилася 23 березня 1889 р. в м. Брацлаві, на Україні. В 1908 р. закінчила тімназію в Кам'янці-Подільському, а в 1910 р. одружилася з Павлом Трембовецьким, ще тоді студентом юридичного факультету Варшавського університету. Прожила з мужем у згоді і любові 57 років.

Глибоковіруюча православна християнка, Покійна була парафіянкою церкви св. Андрія у Вашингтоні, Д. К. В останні роки свого життя Покійна по хворості не в стані була відвідувати церкву і дуже про це уболівала.

Сердечна, добра, чутлива до чужого горя Покійна завжди і при своїх обмежених матеріальних спроможностях допомагала бідним. Але доля не була до неї милосердною. Ще в молодих літах Покійна втратила маленького сина Ігоря під час евакуації в Першій світовій війні і це був для неї найбільший життєвий удар, який вона, як чула мати, дуже болісно пережила.

А далі прийшла советська окупація України, голод, Друга світова війна, повернення з німецького полону єдиного сина цілком хворого, переслідування мужа і родичів советською владою. Все це спричинилося до знищення здоров'я Покійної.

В 1958 році, з Німеччини, разом з своїм мужем, Покійна прибула до села Ортгана, Па, США, під опіку сина Аполлона та невістки Ірени.

Так і не пощастило Покійні побачити, з причини постійної хворости, країну свого нового поселення — Америку, про яку завжди мріяла, де були її діти і внукі, а в останній рік і правнуки. Невблагана смерть цілком несподівано для рідних забрала від нас цю надзвичайно добру, скромну та високочеснотну дружину й матір, яка ніколи не втрачала надії на краще майбутнє.

9-го грудня друзі та знайомі з Вашингтону, Нью-

Йорку, Філадельфії, разом з мужем, дітьми, внуками та родичами відправили Покійну на вічний спочинок на цвинтар у Фаєрфілді, Па.

Панаходу та чин похорону відправив митр. прот. Ю. Гулей, настоятель парафії УПЦеркви в Вашингтон, Д. К. і виголосив над могилою змістовне та зворушливе слово, а церковний хор під орудою Юрія Филипова гарно відспівав панаходу та похорон.

Покійна залишила у велику смутку мужа, сина, невістку, чотирьох внуків, мужа старшої внучки, дружину внука, двох правнуків та родичів.

Будемо ж благати Господа, аби оселив душу спочилії Лідії в лоні праведників, а пам'ять про неї нехай залишиться між нами назавжди. Вічна її пам'ять!

П. Т.

В ЧЕТВЕРТУ РІЧНИЦЮ

В церкві св. ап. Луки в Сирақузах відбулася панахода по бл. пам'яті полковникові Андрію Шкільному, широго свідомого українца і доброго батька й мужа. Панаходу відправив о. прот. В. Мельник, співав хор, під орудою М. Назаренка. Після панаходи дружина покійного запросила на поминки. Прибуло багато друзів, знайомих і земляків дорогої нам Андрія Костовича. Обід розпочато молитвою „Отче наш“. Першим словом до засмучених і горем прибитої дружини звернувся земляк М. Дяченко.

Вдова Тетяна Гнатовна, від себе і всієї родини подякувала присутнім, і замість квітів на могилу дала дар \$25. Її підтримали гості, що й було зібрано \$50, які розподілено: на Музей при Ц.-П. в С. Бавнд Брук \$10, на Золоту чошу \$10, церкви св. Луки \$10, Сестрицтву св. кн. Ольги при церкви св. Луки \$10, „Українським Вісням, Німеччині \$10. Зять др Яків П. Гурський зложив від родини на УВАН \$25.

Вічна пам'ять Покійному.

М. Дячко-Миргородський.

МИКОЛА ЮДЬКА

Дня 5 вересня 1967 р. покинув цей світ Микола Юдька, парафіянин церкви Св. Димитрія в Картерет, Н. Дж., і великий добродій організації ОДУМ, якій він продовж років помагав пожертвами і працею. Це був трудолюбивий православний християнин, завжди радий послужити землякам у кожній потребі.. Треба була кого відвезти до лікаря чи до лікарні — тільки покликали Миколу і він, чи це день був чи ніч, був готовий до послуг. Тяжко працював і на праці несподівано помер.

Микола народився вже під комуністичним режимом у 1921 р. в селі Зубівці на Полтавщині. Його мати померла в 1929 р., а батько помер з голоду в 1933 р. Микола залишився круглим сиротою. Помістили його в колгоспному патронаті, де він у яслах, у стайні зімової літом очував. В тому патронаті „виховувалась“

маленька Софія, що її батьків розкуркулили і розстріляли червоні кати, з якою пізніше Микола одружився. Було там більш спірт, яких влада запрягла до всяких робіт у колгоспі, зокрема при збиранні колосків після жнив. Діти крадькома ховали ці колоски, розтирали на камені на муку і випікали коржинки, якими рятувались від голодової смерті. Таке то було „щасліве й радісне життя” на пограбованій українській землі.

Микола закінчив семирічку, але не засвоїв собі комуністичного вчення, в серці зберігав глибоку віру в Бога, яку защепили йому батьки. Пізніше працював кочегаром на пароплаві. Покликаний до червоної армії, не захотів захищати „родину”, повернув у рідне село і там знайшов працю у млині. Під час німецької окупації був візвезений з дружиною на роботу в Німеччині, звідкіля згодом віїхали до Америки. Зразу жили в Нью Йорку, а пізніше поселились у Картереті. Обоє працювали і спромоглисъ збудувати гарну хату.

Дня 9 вересня м. р. в церкві Св. Димитрія похоронну відправу служили оо. Іван Гундяк і Петро Мелех у привітності багатьох приятелів і знайомих покійного Миколи. В церкві проповідував о. Гундяк, вказуючи на глибоку віру Небіжчика, його добрий характер і доброзичливість. Під час поминок промовляв о. Мелех і закликав приявних зложити на спомин Покійника пожертви на Церкву-Пам'ятник. Збирщиками були Михайло Дорошенко і Іван Мартинюк. По \$10 зложили: Василь Дорошенко, Юрко Лисик; \$6 — Іван Гундяк; по \$5 — др. Петро Васько, Михайло Дорошенко, Іван Мартинюк, Андрій Шевчук, Зоря, Омельченко, Гр. Семененко, Віктор Кібець, Віктор Мартинюк, Мих. Жуковський, Кірейко, Микола Пустяк, Гальченко, Ол. Ситник, Емен Варянка, Павло Кортьяк; по \$3 — Степан Онацький; по \$2 — Ед. Гудяк, Й. Франкович, Гр. Луганський, Марія Ситник, Уляна Сліпнюк, П. Кузьменко, Сергій Кутас, Гр. Лісницький, Митрофан Коробка, Я. Васюхно, Віктор Борута, Ол. Антоненко, І. Даньковський, Петро Слюсаренко; по \$1 — М. Подуба, С. Конев, І. Жуковський, Слатівський, В. Колічинський, Д. Стак, Зен. Юстинський, Б. Шервин, С. Гасин, А. Слюсаренко, Е. Бережинський, О. Смолинич, Н. Н. — Разом \$150, що й було проголошено в УПСлові за листопад-грудень 1967 року.

Жертводавцям і збирщикам щира подяка, що вшанували Покійного Миколу Юдьку.

Нехай же Всемилостивий Господь потішить дружину Покійного і його двоє дочек, зятя і внучку, а душу Небіжчика оселить в Небесному Царстві і сотворить йому Вічну Пам'ять.

М. Д.

МИХАЙЛО СТЕФАНИШИН

Свято-Володимирська парафія УАПЦеркви в Сан Павло, Бразилія, та вся українська колонія, як міста, так і його околиць із глибоким жалем сповіщає усе українське громадянство в Бразилії та поза нею, що після довгої й важкої недуги 23 жовтня 1967 року о годині 17:15 упокоївся в Бозі бл. п. Михайло Федорович Стефанишин.

Покійний народився 19 листопада 1900 року в селі Товсте, Тернопільського повіту в Галичині, в селянській родині, де й провів свої молодечі літа у важкій праці та в постійних турботах, чекаючи кращих днів для себе і українського народу, понесолення якого переживав разом з ним. Увійшовши в непримиримий та острій конфлікт з польською окупациєю владою, Покійний був приневолений, так як і багато інших, покинути батьківську стріху й рідині землі гдя шукати щастя і кращої долі в чужій країні. Переїхавши до Бразилії, Покійному немало прийшлося пережити трудні й сумнівні моменти в своєму житті, але це не становало йому на перешкоді у вільний від щоденної важкої праці час присвятити загально-громадській і церковно-релігійній праці. З правдивою наполегливістю, щирою любов'ю та відданістю Покійний включився у виро-

мадського життя і належав до всіх українських організацій, в яких активно працював та постійно всіляко допомагав їм, як матеріально, так і морально.

Як добрий і вірний син українського народу. Микола турбувався його долею і своїми щирими та щедрими жертвами на різні національні цілі допомагав приспівати його визволення. Аж до кінця свого тривожно-скорбного життя Микола залишився вірним своїй рідній Українській Автокефальній Православній Церкві й з християнською відданістю й любов'ю та з глибокою вірою в Бога дав про її велич і чистоту. Покійний був першим з них, що заснували Свято-Володимирську парафію УАПЦеркви в Сан Кайтано до Сул, Сан Павло, і не жалючи ані труду, ані грошей з посвятою працював над її будовою. Радів та тішився разом з іншими, як святиня була збудована, і з побожною посвятою її обслуговував, як старший братчик Братства Св. Михаїла Архистратига. Був правдивим і щирим християнином, добрим українцем патріотом, любив усе своє рідне, і ці ж самі шляхетні прикмети присвіпів і своїй родині. Як вірний муж і добрий батько і дід, Покійний залишив у глибокому жалю дружину, доньку, зятя та маленького внука Володимира, якого Покійний так щиро любив.

Нехай же бразилійська земля, на якій Покійний так багато літ працював, трудився, вірив і надіявся, любив і сподівався, буде легкою коли воля Всешинього не дозволила побачити ще раз рідного села і Батьківщини. Нехай буде вічна і незатерта в людській свідомості йому пам'ять!

Друзі Покійного.

ІВАН БОЖЕНКО

Дня 9 листопада 1967 р., в м. Філадельфія, Па., упокоївся в Бозі, після тяжкої 14 місячної недуги, на 22 році життя бл. п. Іван Боженко молодший.

Народився покійний 1945 року в Німеччині. До Америки переїхав з батьками у 1951 році. По скінченні седмірної школи, був 3 роки студентом „Темпл Юніверсіті”, де був одним із перших у науці.

Належав до молодечої організації ОДУМ, та належав до членів Робітничого Союзу.

Похоронні відправи відбулися у вечірніх годинах: у суботу 11 лист. у похор. заведенні Івана Гасина, у неділю 12 лист. у церкві Св. Покрови та у понеділок у дому батьків небіжчика.

Похорон відбувся у вівторок 13 листопада на цвинтарі біля Церкви-Пам'ятника в С. Бавнд Брук. Останню Службу Божу та панахиду було відправлено в Церкви-Пам'ятнику. Чину похоронних відправ та про-

щання з покійником довершив о. Михайло Борисенко. Від мирян прошав покійного проф. П. Шинкар.

Після похорону в залі Осередку Церкви відбулася поминальна трапеза, під час якої на заклик о. Михайла була переведена збирка на нев'янучий вінок (\$51.75) і передано на Церкву-Пам'ятник.

Хай пам'ять по ньому буде на віки вічні, а вільна земля Вашингтона для нього легкою.

Незалежно від згаданої збирки, працівники фірми Бурке Саплерс, в якій працює мати Покійного, зібрали на молитовний спомин по бл. п. Іванові \$39.00. Збирку перевели Марія Головська і Л. Поллавський.

К. Луценко.

ГАННА ГРИГОРІВНА КОСТИРКО

10 липня 1967 р. відійшла у вічність член нашої парафії Ганна Григорівна Костирко, дружина голови парафіяльної Контрольної Комісії п. М. Костирко.

Покійна Ганна Григорівна народилася 22 грудня 1903 р. в м. Одесі в родині службовця Григорія Черненка. Тяжкий і невідрядний був шлях життя Покійної. Трагічна загибель братів, арешти й переслідування поклали свій глибокий відбиток на все її життя. В тяжких умовах доводилося боротися за право на життя й освіту. Закінчила гімназію в Одесі й пізніше Одеський Інститут Народної Освіти. Під загрозою звільнення й переслідування працювала учителькою в сепаратистській школі ім. Т. Шевченка та в Науково-Дослідній Педагогічній Станції м. Одеси.

У вири 2-ої світової війни Покійна разом з своєю родиною опинилася в Німеччині. Життя „остарбайтерів“ не було легким, не було воно солодким і в тaborах ДП. Нарешті переїхала разом з родиною до Сполучених Штатів Америки, де доведося працювати не за фахом, а на фізичній праці, зате без страху бути арештованою і переслідуваною.

Була прекрасною дружиною, добрим супутником у житті для свого чоловіка й самовідданою матір'ю для сина, берегла його життя, вчила й виховувала на повноцінну людину.

Покійна була активною учасницею в церковному житті нашої парафії, як член і скарбник Сестрицтва. Близько до серця сприймала і боляче переживала непорозуміння, що виникали в нашій громаді.

В особі Покійної ми понесли велику втрату. Хай буде легкою її чужинна земля! Вічна її пам'ять!

Покійну поховано на Сербському цвинтарі в Сан Франциско. Похоронну відправу служив наш настоятель о. Іван Гончарів при співі церковного хору.

Після похорону в парафіяльній залі відбулася траudiційні поминки, які приготували друзі та знайомі Покійної, на яких присутні зложили свій дар на нев'янучий вінок для бл. п. Ганни Григорівни Костирко.

Зібрані гроші в сумі \$45 призначено на Церкву-

Пам'ятник в С. Бавнд Брук.

Нехай буде вічна пам'ять її серед тих, які знали, по-важали й любили Небіжчицю, а земля американська хай буде її легкою.

о. І. Г.

ЛЮДМИЛА САВЧЕНКО-ГРИНЬКІВ

В неділю 8 жовтня 1967 р. по довгій і тяжкій недузі померла в Дітройті Людмила Савченко-Гриньків. Тяжка недуга виснажила її здоров'я. Свідома свого кінця покійна боролася з хороброю в надії на поліщення. Останні місяці перебувала у своїй каті під доглядом лікарів, мужа і добрих жінок, що опікувались нею.

Бл. п. Людмила народилася в Україні на Житомирщині. Черніхів, Житомир, Коростишів — це місця перебування і праці покійної.

По закінченні музичної школи в Житомирі працювала в місцевому театрі. Лихоліття другої світової війни змусило її вийти з України на еміграцію. Від 1949 р. покійна проживала в Дітройті. Тяжка праця знищила її здоров'я, але сильна воелею боролася за покращання свого буття. Власними силами здобула знання й одержала відповідну працю. У вільний час співала в українських церковних хорах. В 1963 році одружилається і була зразковою подругою життя свого мужа. Супружество тривало недовго. Страшна недуга знищила її здоров'я і невблагана смерть прийшла у власну хату; о год. 2:45 в неділю 8 жовтня відійшла у вічність, залишаючи в глибокому смутку мужа Епіфанія, батька, сестру і 2 братів в Україні.

Панахиду відправлено 10 жовтня в похоронному заселенні Градовського і похорон 11 жовтня в укр. прав. церкві Св. Покрови в Дітройті. Покійну поховано 12 березня на укр. прав. цвинтарі в С. Бавнд Брук, Нью Джерсі.

Вічна її пам'ять! Цією дорогою муж покійної Епіфаній складає подяку всім приятелям і знайомим за відвідини хорої відома і в шпиталі, за прислані картки і листи, які були розраховані для неї. Особлива подяка за гарні квіти і грошеві пожертви, як вияв любові до покійної.

Зокрема складає сердечну подяку о. прот. М. Литваківському, настоятелеві Св.-Покровської церкви, за похоронні відправи; широко дякує дир. хору п. Івану Кигастому і всім хористам Св.-Покровської катедр. церкви і церкви С. Андрія УАПЦ в Гампремку за гарний спів під час панахиди і похорону.

МИХАЙЛО БІЛЯЄВ

В понеділок 13 листопада 1967 р., по довшій і тяжкій недузі упокоївся в Бозі Михайло Петрович Біляєв, побожний член парафії Св. Луки в Сиракузі, народжений 22 листопада 1881 року в Богданівці, Дніпропетровськ

ровської області. Тиждень перед відходом на вічний спочинок прийняв Свв. Таїнства Сповіді і Причастя.

Похоронні відправи та Заупокійну Службу Божу і відпровадження тлінних останків на вічний спокій до вершив о. прот. Володимир Мельник, парох з Геркімер. Співав параф. хор під керівництвом диригента М. Назаренка.

Покійний залишив в смутку шість синів і три дочки та внука Павла Цюра з родиною в Сиракюз, та близьшу й дальшу родину.

Хоч погода була снігова, але зійшлися численні приятелі і знайомі відпроводити у вічність доброго і жертвенного парафіянина, та людину глибоко віруючу бл. п. Михайла Петровича, який багато потрудився для парафії Св. Ап. Луки в Сиракузах.

В часі поминальної трапези в церковній залі, яку приготовило Сестрицтво, промовляв голова параф. уряду Петро Черевко та односільчан М. Кравченко з Роче-стера, — вказуючи, які велики переслування переніс від большевиків Покійний, де на його очах большевики в 1930-х роках розстріляли сина Івана.

Отець прот. В. Мельник подякував всім учасникам похорону за християнську любов до Покійного і закликав зібрати збірку на пресовий фонд УПСлова, щоби про Покійного довідались і ті, що його знали. Зібрали \$41.00. На прохання пароха збіркою зайнялась сестриця Ніна Вассаро.

Нехай американська земля буде легкою Михайлу Петровичу. Щира подяка жертводавцям за ласкаві по-жертвти, а душу бл. п. Михайла хай Господь прийме до Свого Небесного Царства.

о. В. М-к.

Наших сталих читачів просимо відновити
пренумерату „Українського Православного Слова” на 1968 рік. Прихильників просимо стати передплатниками, а Добродій і надалі допомагати часопису своїми пожертвами на Пресовий Фонд „УПСлова”.

ВИКАЗ ПОЖЕРТВ НА ПОТРЕБИ Української Православної Церкви в США

(За станом на 31 грудня 1967 р.).

НА ЦЕРКВУ-ПАМ'ЯТНИК

С. Бавнд Брук: На образ в іконостасі Ц.-П.: Тихон і Олена Підліпенські \$100. Разом \$67,675.41.

Боффало: На образ в іконостасі Ц.-П.: Родина Вороніна \$250. — Разом \$7,694.87.

Вашингтон: Галіна Варварів на іконостас Ц.-П.: \$25. — Разом \$5,068.43.

Джанстон: о. Євген Нарушевич \$38. Разом \$1,812.00. Джерзі Сіті: др Павло Шевченко \$10. Антін Яремко

замість квітів на могили бл. п. Олександра Бойка \$15 і бл. п. о. Миколи Могучого \$15. — Разом \$3,723.00.

Іонгставн: о. др. Василь Олійник \$25. — Разом — \$18,483.53.

Клівленд: пар. Св. Володимира: Марія Волянська \$50. — Разом \$20,926.52.

Лінкольн: Борис Ваврищук \$10. — Разом \$65.00.

Кліфтон: З поминок бл. п. Миколи Решетняка \$32.90. Разом — \$1,674.98.

Ірвінгтон: З поминок бл. п. Євгенії Бистрицької — \$12.25; Юрій Ярмак \$20. — Разом \$9,637.91.

Трой: Парафія св. Миколая \$100. — Разом \$5,778.51.

Форт Вейн: Олександр Селігоф \$10. Разом \$375.35.

Чікаго: Парафія Св. Володимира на образ в іконостасі \$500. Володимир Карпович \$10. о. Микола Метулінський \$10. — Разом \$26,980.54.

Чікаго: пар. свв Петра і Павла \$1,104. — Разом — \$13,090.65.

Різні місцевості: інж: Іван Віntonяк, Нью Йорк — \$50, Василь і Анна Гвоздецькі, Солт Лейк Сіті, Юта \$10. — Разом \$73,696.18.

НА МУЗЕИ ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА

Філадельфія, Св. Покрови: А. і В. Розпут’ко з посвяченням власного будинку \$10; Форт Вейн, Інд.: Олександр Селігоф \$5; Чікаго, Св. Володимира: Христина Мудра \$50; др. Леонід і Оксана Мостович \$50.

ДІЕЦЕЗІЯЛЬНИЙ ФОНД

Від священиків:

о. А. Бек \$27.50, о. Ф. Білецький \$15, о. С. Біляк \$35, о. Й. Крета 045, о. Ф. Кульчинський \$30, о. Ф. Лаврік \$10, о. М. Литваківський \$16.25, о. С. Магаляс \$5, о. В. Мельник \$55, о. О. Мицик \$100.50, о. Е. Новицький \$100, о. В. Олійник \$20, о. Л. Опока \$22, о. В. Серафимович \$73.75, о. Л. Форостівський \$6.25, о. Т. Форостій \$15, о. М. Харищак \$115, о. М. Чернявський \$30, о. І. Шнурер \$60, о. М. Ярош \$80.

Від дяків-диригентів:

Парафія Дітройт \$21, Нью Брітен \$7.50, Філадельфія, Св. Покрови \$54.

ОДНОДОЛЯРОВИЙ ФОНД

Денвер \$3, Майнєрсвіл \$75.50, Рочестер \$45, Філадельфія, Св. Покрови \$2.

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД

Парафія в Гарвей \$50, Об'єднання Сестрицтв \$50, о. Михайло Ярош \$25.

НА ПАМ'ЯТНИК бл. п. ВЛАДИКИ ВОЛОДИМИРА

Парафія в Геркімер \$20, Парафія Св. Тройці в Клівленд \$30.50.

НА КОШТИ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ В. УКРАЇНЦІВ

Парафія Св. Покрови в Геркімер \$20, Пар. Св. Володимира в Філадельфії \$75.

НА ЗАЛИШЕНЦІВ В ЕВРОПІ

С. Бавнд Брук \$33.67, Байон \$25, Балтимор \$13.70, Бостон \$60, Бріджпорт \$25, Микола і Мотря Чорнобаб з Бріджпортом \$10, Вашингтон \$34, Вілліментин \$24, Вілмінгтон \$30, Клівленд \$22.38, Кліфтон \$16.80, Лейквуд \$15, Лорейн \$19.75, Мілвокі \$9.35, Монесс \$76, Пас-сейк \$55, Портленд \$6.50, Провіденс \$12.75, Рочестер \$19.75, Сент Пол \$19.30, Трентон, Св. Юрія \$22.80, Фенікс \$17, Честер \$64.15, Ютика \$16.75, Юніондейл \$33.80.

Парафія: Вунсакет \$50, Гартфорд \$36.10, Геркімер \$20, Денвер \$11.31, Дітройт \$60, Іонгставн \$33.30, Карнегі \$26.72, Клівленд: Св. Тройці \$41, Мілвіл \$23.56, Сиракюз \$24.25, Філадельфія: Св. Володимира \$100, Філадельфія: Св. Покрови \$44.45, Чікаго: Св. Володимира \$94.50; Василь і Анна Гвоздецькі, Солт Лейк Сіті, \$10.

НА ПРЕСФОНД УПСЛОВА (англ.)
Володимир Пипюк \$ 15.

НА ПРЕСФОНД УПСЛОВА (укр.)

Родина Біляєвих в Геркімер в пам'ять бл. л. Михайла Біляєва \$41, о. Іван Гундяк замість Різдвя привітань \$15, парафія в Маямі з поминок по бл. п. Михайлова Дубині \$13; — по \$5: Епіфаній Гриньків, Іван Назаренко, о. Іван Гундяк, Розалія Процик, Ю. Згудзінський, Микола Гайдак, Олександер Коваль, Дмитро Бас, Віліям Новак; — по \$3: Федір Семко, Олександер Селігоф, Марія Деркач; по \$2.50: Степан Кашуба, Микола Гончаров, о. Л. Форостівський; — по \$2: Борис Качуровський, Йосип Ярема, Олена Школяр, Дмитро Левчук, Іван Коровицький, о. Т. Діателович, Леонід Папара, Микола Тарасюк, Йозефіна Цетвінська, Петро Швець, Софія Рудіков, Василь Ревенко, Сергій Небожинський, Олексій Медвідь, Гаврило Парнюк, о. Петро Стельмах; — по \$1: Симон Вожаківський, др. Т. Олесюк, о. Юрій Гулей, Анна Самосій, Антін Яременко, Віктор Яновський, Михайлина Савчак, о. О. Потулинецький, С. Колотій, Сергій Урденко, М. Чорнокосинський, Сам Джайс, Віталій Волков, Дмитро Деменко, Петро Кравець, В. Шиприкевич, І. Новохацький, Роза Качур, Гнат Труш, Петро Яців, Т. Тещук, Віліям Волянський, А. Сохацький.

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛІ ДЕНІСЮКА
ВИДРУКУВАЛО
вже третім накладом

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ювілейне повне видання в 14 томах.

14-томове видання творів Тараса Шевченка видавництва Миколи Денисюка друковане на доброму папері, в люксусовій оправі, в імітації шкіри, з позолоченням, у мистецькому оформленні Едварда Козака.

Ціна за всі 14 томів цього монументального видання лише * 75.00 дол. на сплати до 3-х місяців
або з 4% знижкою, себто
* 72.00 дол. за готівку при замовленні.

Видавництво висилає всі 14 томів негайно по одержанні замовлення. Замовлення слати на адресу:

Mykola Denysiuk Publishing Company
2226 West Chicago Ave, — Chicago, Ill., 60622 — USA

"A Monument is a Prayer in Stone"

Майстерня мистецьких надгробних пам'ятників.

WOODBRIDGE MONUMENT FACTORY
MAIN ST., WOODBRIDGE, NEW JERSEY
Tel.: (201) 634-1521

EAST BRUNSWICK MONUMENT Co. Inc.

555 HIGHWAY 18 & CRANBURY RD.

EAST BRUNSWICK, N. J.

Tel. — Office: 201 - 257-0099. Res.: 201 - 257-2946

Солідне виконання.

Досі найбільше пам'ятників на цвинтарі в Бавнд Брук, Н. Дж., виконано нашою фірмою.

ТЕЛЕФ.: GL 5-1400

ІВАН ГАСИН

Найстарший Український Православний погребник у Філадельфії та околицях.
Погребове заведення тепер приміщене в новому модерно обладнаному домі в найкращій околиці міста Філадельфії.

Організує також похорон або перенесення тлінних останків до Українського Православного Цвинтаря в Бавнд Брук в Осередку УПЦ в США.

"AIR CONDITIONED PARLORS"

HASYN FUNERAL HOME

4244 - 46 - 48 OLD YORK ROAD

PHILADELPHIA, PA.

Ukrainian Orthodox Word

P. O. Box 595, South Bound Brook, N. J. — 08880
Published monthly by and as the official organ of the Ukrainian Orthodox Church of the United States of America.

Annual Subscription:
in the United States \$5.00; Foreign \$5.50;
Single Copy — 50 cents.